

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүтэммитэ

Нам улууһун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

Ким да умнуллубат,
туох да умнуллубат

ТУЛУК ХОНУУТУГАР — МЭНЭ ТААС

Бэс ыйын 29 күнүгэр Хатын-Арыы нэһилиэтин сиригэр — энгилгэннээх Элиэнэ эбэ Тулук хонуута диэн кэрэ аатын сүрэхтэммит мааны кытылыгар нэһилиэк дьаһалтатын тэрийиилэринэн, олохтоохтор, үлэ, тыыл ветераннарын турунууларынан бу кытылтан Ийэ дойдularын хара дьай өстөөхтөн өрүһүөр, көмүскүүр Ытык сэриигэ айаннаабыт биир дойдулаахтарбыт үтүө ааттарын үйэтигээри туруоруллубут Мэнэ тааһы арыыны тэрээһинэ буолла.

Бу алгыстаах тэрээһингэ улууспут салайааччылары, нэһиликтэрин бэрэстэбиитэллэрэ, олохтоохтор муһунулар. Ол дьулаан — сэри кэмин санатар музыка, ырыа, көпсирипсир дьон сагата иһиллэр, тобуоруспут дьон күө-дьаа көпсэтэллэр, эфэрдэлэхтэллэр.

Сэбиэскэй дойдубут дьылгата быһаарыллар 1941-1945 сс. Аҕа дойду Улуу сэриитигэр Нам сириттэн 1849 киһи ынырыллан, сорохтор баҕа өттүлөрүнэн саа-саада тутан сэриилэспиттэрэ. 1942 сыл бэс ыйыгар — бастагы хомуурга бу ытык сиртэн - «Тулук» биэрэгиттэн 401 киһи, ол иһиттэн

Хатын-Арыы нэһилиэгиттэн 104 киһи «Пропандист» борохуот баарсатыгар олорон арҕа айаннаабыттар. Кинилэртэн үгүстэрэ төннүбэтэхтэрэ, сэри толоонугар геройдуу охтубуттара.

Нэһилиэк алгысчыта Петр Охлопков аал уоту оттон аһах тутан Үрдүк Айылартан үгэн-сүктэн көрдөһүү сирин-туомун толорбутун, бар дьонун арчылаата, алҕаата. Олохторун толук уурбут буйуннары уонна сэрииттэн тыыннаах эргиллэн эйэлээх олоҕу уһансыбыт дьоммутун үйэтигэргэ туруоруллубут Мэнэ таас манган сабыытын

«Нам улууһа» МТ баһылыгын I солбуйааччы И.И. Сивцева, улуус ветераннарын сэбиэтин председателэ С.Д. Кобякова, «Хатын-Арыы нэһилиэгэ» МТ баһылыга Ю.И. Слепцов, нэһилиэк Ытык киһитэ Г.А. Марков уонна нэһилиэк ветераннарын сэбиэтин председателэ О.И. Лебедева түһэрдилэр. Бу дьонун тэрээһингэ кэлбит дьон кыһыл гвоздика сибэккилэри, корзиналаах сибэккилэри Мэнэ тааска уурдулар уонна бары Аҕа дойдуну көмүскүүр уоттаах сэриигэ охтубуттары кэриэстээн чочумча иһийэн турдулар. Ити кэнниттэн автоматтарынан салют бэриллинэ.

Тэрээһин үөрүүлээх түһүмэһэр эфэрдэ тылы улуус баһылыгын I солбуйааччы И.И. Сивцева, улуус депутаттарын сэбиэтин председателэ И.Р. Попов, нэһилиэк баһылыга Ю.И. Слепцов, нэһилиэк Ытык киһитэ Г.А. Марков, улуус Ытык киһитэ, краевед И.З. Кривошапкин, улуус военкомун начальнига В.И. Сивцев,

улуус, нэһилиэк ветераннарын сэбиэттэрин председателлэрэ С.Д. Кобякова уонна О.И. Лебедева этилэр. Улуус, нэһилиэк дьаһалтатын, ветераннар сэбиэттэрин салайааччылары Мэнэ тааһы туруорууга кыһаллан сүүрбүт-көппүт дьонно махтал суруктары, сэмэй бэлэхтэри туттардылар. Улуус баһылыгын I солбуйааччы Инна Иннокентьевна Хатын-Арыы нэһилиэтин баһылыгар Ю.И. Слепцовка уонна дьаһалта сүрүннүүр специалиһыгар Е.В. Стрекаловскаяга Улуу Кыайы 70 сылын үбүлүөйүнэн олохтоммут бэлиэлэри туттарда.

Сэри ыар кэмин санатар ахтыылары, өйдөбүннүк туруоруллубутунан эфэрдэлэри, махталы, кэс тыллары Түбэттэн кэлбит Ытык кырдыаҕас, тыыл ветерана Акулина Евграфьевна Данилова (Никонова), Бетүг ветераннарын сэбиэтин председателэ М.Ф. Кугданов, хорсун сэрииттэн, хамандыыр Иван Петрович Суздаалов

кыргытара Мария Ивановна, Розалия Ивановна онордулар, этилэр. Михаил Федорович, Мария Ивановна, Розалия Ивановна мустубут дьону долгутар ырыалары ыллаатылар. СР үөрэҕириитин туйгуна, РФ үөрэҕириитин бочоттаах үлэһитэ А.Е. Васильева салайар «Чабылыс» ыччат көмүскүүчү оччотооҕу дьулаан кэми санатар литературнай дьүһүйүүнү толордулар.

Бу Мэнэ таас бар дьонно, кэлэр көлүөнэ ыччакка өйдөбүл, сүгүрүйүү бэлиэтин быһыытынан туруо. Мантан, бу күөх кытылтан бар дьоннорун быһыны, өстөөхтөн көмүскүү сэриигэ айаннаабыт Наммыт ньургун уолаттарын албан ааттара, сырдык тыннарнын толук ууран Улуу Кыайыны ситиспиттэрэ хаһан да умнуллуо суоҕа! Аҕа көлүөнэ бэйэни харыстаммат үлэтэ, хорсун быһыыга үйэлэртэн үйэлэргэ өлбөөдүйүү суоҕа!

И. ИВАНОВ

Зри в корень!

Люди старшего и зрелого возраста прекрасно помнят, как начиналась перестройка в бывшем Советском Союзе. И поэтому легко проведут аналогии с сегодняшними днями.

В середине 80-х годов прошлого века жесткие экономические санкции стран Запада и резкое падение мировых цен на нефть нанесли тяжелый удар по экономике страны. Растущая социальная напряженность побудила тогдашнее руководство государства пойти на огромные уступки Западу и объявить «курс на обновление».

Но все то хорошее, что планировалось для блага людей, очень быстро трансформировалось в свою противоположность. Свобода слова превратилась во вседозволенность с огултелой критикой всего отечественного. А главными публичными политиками внезапно стали отъявленные популисты и демагоги. Которые, как позже выяснилось, прятали за красивыми словами сугубо лич-

ный корыстный интерес.

Тогда же появились громогласные «экологи-общественники», которым не были интересны ни качество питьевой воды, ни благоустройство, ни любые другие проблемы жизни простого

КОМУ НУЖНА НАПРЯЖЕННОСТЬ В ЯКУТИИ?

«Народ, не помянувший своего прошлого,
не имеет будущего»

В.О. Ключевский

народа. Зато они с превеликим удовольствием торпедировали любые проекты промышленного развития. Цинично запугивая граждан совершенно невероятными ужасами.

И таких параллелей между годами перестройки и сегодняшними днями можно привести множество. Например, каждый, кто тогда хотел выделиться, обязательно жестоко критико-

вал власть. Неважно, за что. Не стеснясь при этом перевернуть слова, передергивать факты, а то и просто откровенно лгать в расчете на доверчивость людей.

Результат известен. Нарастающие экономические трудно-

до сих пор не закончилась.

К счастью, нынешний президент России Владимир Путин прекрасно помнит уроки недавней истории. Он не хочет распада страны и жестко отстаивает наши национальные интересы. За что подвергается ураганной критике как внешних, так и внутренних противников.

Вряд ли случайно, что в Якутии объектом ожесточенных атак стал главный проводник политики Путина в республике — Егор Борисов. Ведь это он требует от всех органов власти неукоснительного исполнения знаменитых «майских указов». Это он заставляет тянуть в села интернет, газ, подключать дома селян к центральному отоплению.

Это Егор Борисов бьется за развитие промышленности, отлично понимая, что это ключ к подъему сельского хозяйства и благосостояния всех якутян. Это Глава республики активно ищет и находит инвесторов. Не жалея сил и времени, ведет переговоры с федеральными министрами и самим Владимиром Путиным о поддержке Якутии как в социальной, так и экономической сфере.

И за все это получает, что называется, «по полной». Критики Егора Борисова в упор не видят тысячи переселенных из аварийных домов семей, сотни получивших собственное жилье сирот, успешных благодаря государственной поддержке предпринимателей и фермеров, вновь построенные и строящиеся школы, детсады, больницы и котельные.

Потому что это им не надо. Для них гораздо важнее всячески нагнетать напряженность. Пусть даже на пустом месте. Путем обмана и передергивания фактов. Они видят свой шанс в той ситуации, что сегодня складывается вокруг нашей страны. Шанс решить свои личные проблемы, вновь построенные и строящиеся школы, детсады, больницы и котельные.

Но мы-то тоже помним уроки истории. Помним, как мучительно долго выбиралась наша страна из той трясины, в которой оказалась по вине безответственных «борцов за справедливость». Помним, и не хотим повторения прошлого.

А. ЕГОРОВ

Нэһиликтэр сонуннара

Хатын-Арыы нэһилиэгэр быйыл алта ый түмүгүнэн, 21 оҕо күн сириг көрдө. И.Е. Винокуров аатынан орто оскуоланы 24 оҕо бүтүрдэ. Кылаас салайааччылары – А.И. Лукина, М.Е. Винокурова. Тохсус кылааһы 22 үөрэнээччи бүтүрдэ, кылаас салайааччылары – Т.Е. Винокурова, Н.Н. Сыроватская. Затоннаабы ситэтэ суох оскуоланы 9 оҕо бүтүрдэ, кылаас салайааччыта – Л.И. Макарова. Бу оскуола бэс ыйын 11 күнүгэр 70 сааһын бэлэтээбитэ.

Сайынны сынналангга нэһилиэккэ Хатын-Арыы орто оскуолатын базатыгар «Город мастеров» диэн чөбдигирдэр лаабыр, 70 оҕо хабан, 21 күн үлэлээтэ (сал. В.И. Максимова). Маны таһынан бэс ыйыгар 14 волонтер үлэлээтэ. 11 оҕо дьарыктаах буолуу киин уонна улуус харчытыттан үбүлэнэн үлэлиэхтэрэ. Затон ситэтэ суох оскуолатыгар «Бережок» диэн уус-уран – эстетическэй хай-

ТУЙГУННАРБЫТ ХАҢЫЫЛЛАР

ысхалаах оҕо лаабыра, 20 оҕо хабан үлэлээтэ.

Бэс ыйын 17 күнүгэр Хатын-Арыы нэһилиэгин ыһыаҕар «Родительская Слава» уордьан хаһаайыттарга, элбэх оҕолоох интернациональной дьиэ кэргэн, Лена Тарасовна Сивцева уонна Александр Филиппович Тохтобинга эвэрдэ сурук туттарылынна. Улуус Бочуоттаах дьиэ кэргэн кинигэтигэр Розалия Гаврильевна, Григорий Григорьевич Новгородовтар киирдилэр. Улуустаабы «Үтүө холобур» аат хаһаайынарынан 6 оҕолоох Дария Ивановна, Гаврил Семенович Мальцевтар уонна 5 оҕолоох Наталия Ивановна, Михаил Петрович Сивцевтэр буоллулар.

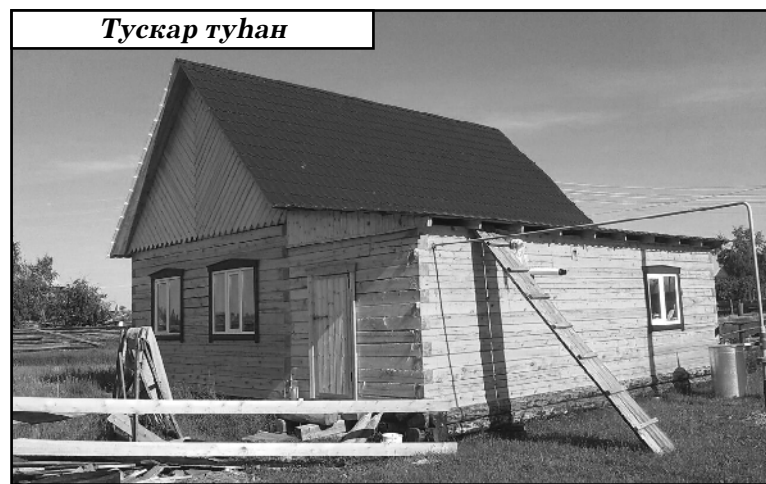
Бэс ыйыгар Ханалас улуунун Нөмүгү нэһилиэгин ыһыаҕар республикатаабы «Сельская семья – 2015» дьиэ кэргэн

күрөбүн иккис түһүмэҕэ ытыллыбыта. Манна Аппааны олохтоохторо, элбэх оҕолоох ыал Матрена Кирилловна, Павел Николаевич Оконешниковтар баран, ситиһиллээхтик кытан, кыайылыах кэлбиттэрэ.

Хатын-Арыы нэһилиэгин сайдыытыгар кылааттарын иһин «Туйгун бэлээнэн» Винокуров Захар Васильевич, Семенов Гаврил Иннокентьевич уонна Винокурова Марианна Васильевна наҕараадаланнылар.

От ыйыттан Граф Биэрэгэр «НЛО» диэн ааттаах дьиэ кэргэн биригээдэтэ, 10 оҕо хабан үлэлиэҕэ (сал. Д.Е. Федоров). Бу кэмгэ спортивной-секционнай лаабырдар, фольклор куруһуога, музей лаабыра, оҕо площадкалара үлэлээн кэллилэр.

Н.Д. СИВЦЕВА, Аппааны

Тускар туһан

ДЬИЭ – ЫРА САНАА КЫЫМА

Билигин тыа сиригэр олорор дьиэни туттуу күнтүүн ыраан иһэр. Аңгардас мас кэрдэн тизийэн киллэри элбэх үлэни, харчыны эрэйэр. Аны кэлигини кэмгэ чугастаабы ойуурдарга мас баранан, хас эмэ уонунан көстөөх сиртэн тизийэн киллэрэллэр. Манна эбии туттуу матырыйаалларын атыылаһыы, учаастакка уот уонна газ ситимин киллэтэри кэлигин-барытын, кэтэһитин-манаһытын сүпсүлгэтин эбэн кэбиһин... Бу сорохторго ончу кыаллыбат кыһалҕа буолан ээр.

Дьиэ туттарга федеральной, республикатаабы араас программалар бааллар эрээри, хас биридди киһи хапсар кыаҕа суох. Ким эрэ сааһа, ким эрэ үлэтэ, дуоһунаһа, хамнаһа эппиэттэспэт. Дьинэ, тыа сириг үлэһит, киэн көүстээх дьонуугар-сэргэтигэр бэрт кыра да көмө наада. Элбэх сууманы уу харчынан ууран биэрэр кыаҕа суох дьон, баантан иэс харчы ылан дьиэ туттараллар, итигитин ипотекаанан туһаналлар. Тыа сиригэр, биһиэхэ даҕаны, ипотека механизмын баһылаан ээр туттуу тэрилтэлэрэ бааллар эбит. Бу механизмнар ымпыгар-чымпыгар тизий үчүгэйдик ырытыллан туһаныллар буоланнар, тыа сириг дьонуугар чаччы көмөлөөллөрө билиннэ. Холубура, Нам сэлэниэтин олохтоохторо Христовофортар былырыын биэр ый иһинэн 9х9 дьиэ туттаран ылбыттар – «под ключ». Эдэр ыал дьиэтин «Аркада» (ген. директор И.А. Никитин) хааччахтамыт эппиэтинэстээх тэрилтэҕэ сакаастаан туттарбыт. Кылгас кэм иһингэр ис-тас онгоһутун бүтүннүүтүн тэрилтэ бэйэтэ онорон, болдьобут бириэмэтигэр туттарбыт. Биллар соһуйан ээр хаалбыттар. Саҥа дьиэ хаачыстыбата үчүгэйигэр, сылааһыгар, сырдыгар, ыаллар биэр сыл кыстанан итэҕэйбиттэр. Сыанатын бастаан 30%, онтон 20%, салгыы үлэ олоочу бүтүтүн кэннэ хаалбыт сууматын төлөөбүттэр. Онон

эдэр ыал дьиэлэрин барылыаан аарынан 15000 мөл. туттарбыт. Туттуу тэрилтэтэ биридди буолбакка, элбэх квартиралар олорор дьиэлэри, хаһаайыстыбаннай тугуулары сакааска ылар эбит. Матырыйаал бүүс-бүтүннүү бэйэлэриттэн көрүлэр. Киир да олоҕо – бэлэм, толору хаачылыылыах дьиэлэри тутан, онорон, кырааскалаан, ханапаакылаан, итигитин тарадан, уотун киллэрэн биэрэллэр. Манна, биллэн турар, кэпсэти хайдах ытыллыбыта, дуоҕабар хайдах онгоһуллубута учуоттанар. Онон дьиэ тутуутун араас варианыгар үлэлииллэр. Оттон дьиэ докумуонунан «Саҥа үрдэллэр» («Новые высоты») (ген. директор А.Л. Мохначевский) диэн хааччахтамыт эппиэтинэстээх тэрилтэ дьарыктанар эбит. Тэрилтэ сбербанк официальной партнера буолан, ипотекаанан кредит ыларга өнгө онорон көмөлөөр, Ийэ хапытаалынан, болдьобунан басталаан төлүүргэ (рассрочка) тизий үлэлииллэр. Итиэннэ бырайыак, смета, тутууга көнүл, тех. паспорт, кадастровый былаан, бас билигэ регистрациялааһын курдук уустук, биэр күнүнэн бүтүтүн, элбэх сүүрүүлээх-көтүүлээх, экирээтиһиллээх докумуон хомуйсуутун онороллор. Маны сэргэ дьиэ туттааччыларга бастаан сүбэ-ама биэрэн, ыйдаабы төлөбүрдэрин

ааҕан-суоттаан, ипотекаҕа сайаапка ылааллар уонна баан быһаарытын кылгас кэмгэ ситиһэллэр. Кэрэхсэбиллээҕэ, бу этиллибит өнгөлөр барылары босхо онгоһуллаллар эбит. Итиэннэ «Саҥа үрдэллэр» Дьокуускайга тутулла турар саҥа таас дьиэлэри кытта үлэлииллэр.

Холубура, Нам олохтооҕо, эдэр ыал аҕа баһылыга Михаил бу тэрилтэ нөҕүө Дьокуускайга биэр хостоох саҥа таас квартира атыыластыт. Дьиэ күлүүһүн туттааччылар аны күһүн туттарыахтаахтар. Эдэр ыаллар дьиэлэрин сбербанк нөҕүө ипотекаанан ылбыттар – маннайгы төлөбүрүн 20% усунуоһун төлөөн турар. Михаил: «Тэрилтэ үлэлиир ныматын олус сөбүлээтим. Үлэһиттэр элэккэйдэр, киһиэхэ сиһилии, өйдөнүмтүү ғына барытын быһааран биэрэллэр. Ханньык баантан ипотека ыларбар көмөлөспүттэрэ, онон хас да баантан, миэхэ сөптөөх буолуо диэммин сбербааны талбытым. Дьиэни эмиэ оройуонуттан, туттааччыларыттан, сыанатыттан саҕалаан элбэх көрүңү көрдөрөн-кэпсээн биэрбиттэрэ». Оттон эмиэ Нам олохтооҕо Александр бу тэрилтэ нөҕүө Дьокуускай киинигэр биэр хостоох квартира ылары ситиспит. Былырыын күһүн дьиэ ылар баҕалаах тэрилтэҕэ тизий кини өнгөтүнөн туһаммыт уонна квартиратын күлүүһүн номнуо ылан олорор. Бастакы усунуоһугар Ийэ хапытаалын туһаммыт. Кини сааната манньык: «Тэрилтэ бары усуллубуйаны биһиги кыахпыгыттан көрөн онорон биэрбитэ. Онон хас биридди клиентэ, кини дохуотуттан көрөн, сөп түбэхэр усуллубуйаны онороллорунан уратылаахтар, улахан көмөлөөхтөр. Итиэннэ бу механизм иһин-таһын барытын сиһилии быһааран биэрэллэр. Биһиги курдук орто дохуоттаах дьон Дьокуускайга квартираланыахтарын сөп эбит. Онон бу «Саҥа үрдэллэр» тэрилтэҕэ түргэн, хаачыстыбалаах үлэлэрин иһин дьиэ кэргэним аатыттан махтаһабыт».

Бу курдук икки тэрилтэ уопсай тыл булан, Намна Чернышевской уулусса 6-гар, «Олонхо» аты-эргизэн дьиэтигэр олохсуйан, биридэрэ тутуунан, биридэрэ дьиэ тутуугу аналаах докумуон оноруутунан, Дьокуускайга дьиэлэниэн баҕалаахтарга сүбэ-ама биэрэн, квартира булуутунан, ипотека механизмын быһаарынан дьарыктанан, клиентэргэ олус табыгастаах усуллубуйаны тэрийэн, тэнгэ үлэлииллэр. Онон дьиэлэниэн баҕарар киһиэхэ «икки кубоҕа тэҥинэн өлөрөр» бэрт туһалаах өнгө көрүңэ тэриллбит.

Л. НОГОВИЦЫНА

Сокуону билиэххэ, тутуһуохха уонна туһаныахха

ЧУОПКАЙДААН ЫРЫТЫСТАХХА

Якт.ру информагенство Намнаабы форумугар «В Намском улусе незаконно раздавали земельные участки предпринимателям» диэн топка ФАС (федеральной антимонопольной службы) сайттыттан омос көрдөххө, кырдык да, сокуону кэһэн туран сир учаастактара сокуоннайа суох үлэриллибиттэрин курдук этиллибит. Дьин иһигэр, 2012 сылтан саҕалаан улуус баһылыгын дьаһалларынан сир учаастактарын үлэригэр улуус хаһыатыгар иһитиннэриилэр тахсыбатахтар диэн ФАС претензиялары түһэрбит.

КУМИ салайааччыта В.Ю. Соловьев манньк быһаарда: «ФАС уопсайа 10 түбэлтэҕэ сокуону кэһиниэ, о.э. хаһыакка иһитиннэриилэр тахсыбатахтар диэн, претензияларыттан 8-һа сиһилии билсии кэнниттэн тохтотулуннулар. Ол курдук, 2012 с. тохсунньу 19 күнүттэн 68-р №-дээх «Эрэл» ТХПК пишекомбинаты тутуугу арендаҕа сир учаастагын биэри туһунан», 2013 с. алтынньы 10 күнүттэн 1920-р №-дээх «Эрэл» ТХПК Үөдэй, I Хомуस्ताах, Аппааны нэһиликтэригэр үүт тутар пууннары тутууга сир учаастактарын арендаҕа биэри туһунан», 2013 с. сэттинньи 5 күнүттэн 2049-р №-дээх «Вымпелком-коммуникации» ААО-ға антеннай-матчтовой сооружениелары тутууга сир учаастагын арендаҕа биэри туһунан», 2013 с. сэттинньи 7 күнүттэн 2086-р №-дээх «Вымпелком-коммуникации» ААО-ға антеннай-матчтовой сооружениелары тутууга сир учаастагын арендаҕа биэри туһунан», 2014 с. муус устар 30 күнүттэн 178-р №-дээх «Вымпелком-коммуникации» ААО-ға антеннай-матчтовой сооружениелары тутууга сир учаастагын арендаҕа биэри туһунан», 2014 с. муус устар 10 күнүттэн 241-р №-дээх «Шадрин Рената Петровнаҕа маҕаһынын туттарыгар сир учаастагын арендаҕа биэри туһунан», 2014 с. ыам ыйын 16 күнүттэн 983-р №-дээх «Винокуров Иван Маевичка маҕаһынын туттарыгар сир учаастагын арендаҕа биэри туһунан», 2014 с. атырдьах ыйын 18 күнүттэн 1545-р №-дээх «Нам» ХЭО-ға маҕаһынын туттарыгар сир учаастагар аренда болдьобун уһатыы туһунан» дьаһаллар иһитиннэриилэрэ хаһыакка болдьобор бэчээттэммиттэр.

Оттон 2012 с. от ыйын 17 күнүттэн 1343-р №-дээх «Вымпелком-коммуникации» ААО-ға антеннай-матчтовой сооружениелары тутууга сир учаастагын арендаҕа биэри туһунан», 2013 с. от ыйын 8 күнүттэн «Саханефтегазсбыт» ААО-ға заправоочной станция туттарыгар сир учаастагын арендаҕа биэри туһунан» дьаһалларга иһитиннэриилэр улуус хаһыатыгар бэчээттэммэтэ суолкайданна, манна административнай правонарушение быһыытынан предписание таһаарылынна.

Ким дьиэлээх — ол дьоллоох

КИМИЭХЭ? ТӨҥӨНҮ?

2015 с. «Устойчивое развитие сельских территорий на 2014-2017 гг. и на период до 2020 г.» федеральной анал программаны Нам улууһугар олоҕор дьиэни тутууга манньк субсидиялар түнтэтилиннэр

Бычакка:

1. Аммосов В.В., ИП (Партизан) — 1694160 солк., ол иһигэр: РФ — 552974, СР — 548230, бэйэтин үбэ — 592956.
2. Исаков М.А., ИП (Арбын) — 1223901 солк., ол иһигэр: РФ — 331784, СР — 328938, бэйэтин үбэ — 563179.
3. Колесов А.И., ИП (Арбын) — 1580681 солк., ол иһигэр: РФ — 331784, СР — 328938, бэйэтин үбэ — 919959.
4. Сыромятников Е.Ю., ИП (Арбын) — 1124516 солк., ол иһигэр: РФ — 331784, СР — 328938, бэйэтин үбэ — 463794.
5. Ядрихинская В.Г., ветбыраас (Модут) — 1355328 солк., ол иһигэр: РФ — 442379, СР — 438584, бэйэтин үбэ — 474365.
6. Павлова А.С., лаборант (Нам сэл.) — 1781963 солк., ол иһигэр: РФ — 442379, СР — 438584, бэйэтин үбэ — 901000.
7. Дьяконова Е.Э., бухгалтер (Нам сэл.) — 1873019 солк., ол иһигэр: РФ — 442379, СР — 438584, бэйэтин үбэ — 992056.
8. Аммосова В.Н., психолог (Модут) — 1016496 солк., ол иһигэр: РФ — 331784, СР — 328938, бэйэтин үбэ — 355774.
9. Никифоров М.И., суопшар (I Хомуस्ताах) — 1179639 солк., ол иһигэр: РФ — 331784, СР — 328938, бэйэтин үбэ — 518917.
10. Парников А.А., медбырат (Нам сэл.) — 1170639 солк., ол иһигэр: РФ — 331784, СР — 328938, бэйэтин үбэ — 509647.
11. Захаров М.А., б/х баһылыга (II Хомуस्ताах) — 1355328 солк., ол иһигэр: РФ — 442379, СР — 438584, бэйэтин үбэ — 474365.
12. Семенова М.Д., бухгалтер (Нам сэл.) — 1422688 солк., ол иһигэр: РФ — 442379, СР — 438584, бэйэтин үбэ — 541725.
13. Петрова Р.А., ыанньк-сыт (Хамаҕатта) — 1016496 солк., ол иһигэр: РФ — 331784, СР — 328938, бэйэтин үбэ — 355774.
14. Гоголева А.В., худ. салайааччы (Таастаах) — 2122163 солк., ол иһигэр: РФ — 663569, СР — 657876, бэйэтин үбэ — 800718.
15. Скрыбкин А.Н., рабочай (I Хомуस्ताах) — 1084516 солк.,

ол иһигэр: РФ — 331784, СР — 328938, бэйэтин үбэ — 423794.

16. Алексеева С.В., иитээччи көмөлөөһөччүтэ (Аппааны сэл.) — 984913 солк., ол иһигэр: РФ — 258054, СР — 255841, бэйэтин үбэ — 471018.

17. Бочонова М.Б., преподаватель (Нам сэл.) — 1393171 солк., ол иһигэр: РФ — 331784, СР — 328938, бэйэтин үбэ — 732449.

18. Осипов С.Д., ИП (Никольская) — 1920552 солк., ол иһигэр: РФ — 552974, СР — 548230, бэйэтин үбэ — 819348.

19. Жиркова С.И., учуутал (Арбын) — 1323680 солк., ол иһигэр: РФ — 394663, СР — 416667, бэйэтин үбэ — 512350.

Уопсайа — 26623579 солк. ол иһигэр: РФ — 7620185, СР — 7580206, бэйэлэрин үптэрэ — 11423188.

Гражданнарга:

1. Соловьев Е.А., сүөһү көрөөччү (II Хомуस्ताах) — 1162406 солк., ол иһигэр: РФ — 331784, СР — 328938, бэйэтин үбэ — 501684.

2. Олесова М.Д., ст. иитээччи (II Хомуस्ताах) — 1654281 солк., ол иһигэр: РФ — 442379, СР — 438584, бэйэтин үбэ — 773318.

3. Колмогорова Е.Н., рабочай (I Хомуस्ताах) — 1447565 солк., ол иһигэр: РФ — 442379, СР — 438584, бэйэтин үбэ — 566602.

4. Иванов П.Е., харабыл (Никольская) — 1355328 солк., ол иһигэр: РФ — 442379, СР — 438584, бэйэтин үбэ — 474365.

5. Татаринов А.И., директор (Нам сэл.) — 1767286 солк., ол иһигэр: РФ — 442379, СР — 438584, бэйэтин үбэ — 886323.

6. Находкин А.Н., тракторист (Хамаҕатта) — 790608 солк., ол иһигэр: РФ — 258054, СР — 255841, бэйэтин үбэ — 276713.

7. Лукин М.И., б/х баһылыга (Бөгүн) — 1704180 солк., ол иһигэр: РФ — 442379, СР — 438584, бэйэтин үбэ — 823217.

8. Винокуров И.И., б/х баһылыга (Партизан) — 785087 солк., ол иһигэр: РФ — 249630, СР — 258744, бэйэтин үбэ — 276713.

Уопсайа — 10666741 солк., ол иһигэр: РФ — 3051363, СР — 3036443, бэйэлэрин үптэрэ — 4578935.

Барыта 2015 с. удууска — 27 киһиэхэ 37290320 солк. тигистэ, ол иһигэр: РФ — 10671548, СР — 10616649, бэйэлэрин үптэрэ — 16002123.

Бэйэ информ.

Атласова Татьяна Сергеевна 1910 с. олуну 12 күнүгөр төрөөбүтө. Ожо сааһа Таастаахха ааспыта. Соловьёв Филипп Степановичка кэргэн тахсан, «Тельман» колхуоска биригээдэбэ үлэлээн-хамсаан олорубуттар. Ол туһунан 1941 сыллаабы колхуоска үлэлээн көлөһүн күнүн аахсыбыттарын туһунан архыып докумуона баар.

Хас да ожо төрөөн өлбүт. Улахан уол Соловьёв Юрий Филиппович 1935 с. төрөөбүт, Соловьёва Анастасия Филипповна 1939 с. төрөөбүт. 1942 с. Филипп Степанович сэрйигэ ыгырыллан, 7-лээх уолун, 3-тээх кыһын, кэргэнин кытта быраһаадаһан барбыт. Эбэбит соботохо ололорун кытта хаалан, ыарахан үлэбэ сылдыбыт. Сайын кураан түһэн, от үлэтигэр Кэбээйигэ сатыы барбыттар. «Оболорун дьааһылаа көрүөхтэрэ. Санааржаама», - диэбиттэр. Күһүөрү от бөбө оттоон төннөн кэлбитэ, оболоро уял устун ускул-тэскил сылдыбаллара үһү. Дьааһыла өр үлээбээккэ сабыллан хаалыт.

Сэри сылларыгар сут турбутун бары кэпсидилэр. Туох да ас-таһас суох буолан, элбэх

киһи хоргууан өлбүт. Чугас бир дьибээ ошоньордоох эмээксин бэйэлэрэ эрэ буолан, сытан эрэн хоргуйбуттар. Эбэбит үлэбэ баран иһэн, күөлтөн чаанньыкка уу баһан таһааран биэрэр үһү. Сарсыныгар чаанньык кураанах. Ол курдук өлөөхтөөбүттэр. Эбэбит үлэлэригэр биэрэр кыра өлүүтүн оболоругар биэрэр буолан, бэйэтэ иэдэйэ сыспыт. Сарсыарда сыттыга сыһааһын уута сүүрэн, илийн хаалара үһү. Ол иһин хойукка диэри аһы-үөлү сыа-сым курдук тутара.

Аармыйаттан кэргэнигэр 2-3 суругу туһуу да, кыһан эпийэттээбэтэх. Сэгэрэ бүтэник суругар: «Аата, дойдубар биер «а» буукубаны билэр киһи хаалбатах», - диэн мунгатыбыт. 1943 с. ахсынньыга Украина сиригэр Запорожской уобалас Днепронка селиэнньэтигэр геройдуу охтубутун туһунан биллэри кэлбит. Ол кэнниттэн посылка туһуулар. Онно улахан хара сукуна сон ыһпыттарын аччата, таһас онгостон абыраммыттар үһү.

1944 с. архыып докумуонуттан көрдөххө, үлэһиттэргэ соруудах биэрэллэр эбит. Эбэбитигэр 62 төбө субай сүөһүнү көрөн, 37200 киилэ тыһынаах ыйааһыны эбэргэ соруудахтаах эбит. Колхоз үлэһиттэрэ аччык, аас-туор олоххо ыарахан үлэбэ сылдыбыттар. 1947 с. үчүгэй үлэтин иһин «За до-

СААМАЙ КҮНДҮ ДЬОММУТ

блестный труд в Великой Отечественной войне 1941-1945 г.г.» Сталин төбөлөөх мэтээлинэн наһараадаламмыт. Ол туһунан Акт туоһулуур (архыып матырыһаала). Тыһа ололор дьон мэтээл суолтатын өйдөөбөтөхтөр: «Бу кэриэтин чиэспэр чэй биэрбиттэрэ буоллар...», - диэбиттэр үһү.

1948 с. эбэбит уоло боллооммута, Соловьёв Филипп Алексеевич диэн ааттаабыта. Уолун аһата кэргэн ылаары гыммытын, эбэбит холбоспотох. 1950 с. Таастаахха күөллэр кууранар, I Хомустаахха барыларын көһөрөн киллэрбиттэр. Бу кэмнэ

эбэбит улаханник атаһын ыалдыбыт. Суорданаах тэллэххэ 3 сыл сыппыт. Онтон үтүөрөн, биһигини барыбытын ололообута, улаатыннарбыта. Саамай күндү киһибит, эбэбит наһаа тулуурдаах, дьонно олус үчүгэй сыһыаннаах үтүө-мааны киһи этэ. Кини саатабаһа диэн суоһа: ас астыра минньигэһин, куобах буһаран баран барыбы-

Аһа дойду Улуу сэриитин алдьархайа Саха сирин олохтоохторун, ыалларын барыларын таарыйбыта. Хас алаас, артыал, колхуос туйгун, хоодуот, үлэһит, хоһуун уолаттара Ийэ дойдуларын саа-саадах тутан, хааннаах өстөөбү утары сэриигэ аттаммыттар. Нам оройуонун уолаттара Саха сириттэн бир бастакынан барбыттар. Бу хорсун-хоодуот алаас, сыһы уолаттарын кэккэлэригэр биһиги аһабыт, эһэбит Москвитин Егор Афанасьевич баара. Аһабыт, эһэбит Нам оройуонун Хамаһатта нэһилиэтин Мунур диэн алааһыгар дьадаһы бааһынай кэргэнигэр 1909 с. төрөөбүтэ.

Уоттаах сэрии күргүөмнээн бара турар кэмигэр, 1942 с. саас, бэбиэскэ тутан сэриигэ барбыта. Челябинской куоракка илдьэн аһыах хонук үөрэтэн, Москва аннынаабы кыргыһыыга ыһпыттар. Маннайгы сэриигэ кыттытын манньк кэпсидирэ үһү: «Онно этэ: сир-халлаан оргойан, титирэстээн ололоро. Уот-будулдан ортогугар биердэ баар буолуппугут. Миэхэ ручной пулемет туттарбыттар. Ол бархасаным өстөөхтөр атакаалаан кириилэригэр суһарыылаах сэп этэ. Өлүү-сүтүү алдьархайа. Пулеметпун, аптамаат саа курдук тутан баран, сүүрө сылдьан аппаһа, дьаамаһа түһүтүһэ ытыалаһар этим. Өстөөбү, элбэх сүтүктээх да буолларбыт, тохтошпуппугут».

Москва аннынаабы кыргыһыылар кэнниттэн орду-бут саллааттары хомуйан, саһа дивизиялары тэрийбиттэр. Российскай Федерация байыаннай архыыбыгар бу курдук суруллубут чаччылар бааллар. «Кылгас үөрэх кэнниттэн Москвитин Егор Афанасьевич рядовой-минометчик быһыытынан 18-с артиллерийскай дивизия 42-с минометнай ротаһа сулууспаалабыт. Ленинградскай фронт Ладога күөл таһынааһы Искра диэн Ленинград куорат блокадатын тобо көтүүгэ кыттыбыт. 1943 с. тохсунньуга Красное Село уонна Гатчина куораттары босхолоспугут. Ити кэнниттэн дивизиялар Карелия туһаайытынан Кингисепп куораты босхолоспугут. Ленинград — Новгород туһаайытынан сылы быһа кырыктаах кыргыһыыларга өлөр-сүтөр ортогунан сылдыбыт. 1944 с. кулун тутар 25 күнүттэн муус устар 25 күнүгэр дылы 532 минометнай полк 236 саллааты сүтэрдэ, ол иһигэр 7 саллаат сураһа суох сүттэ диэн сүтүктээхтэр испийһэктэрэ диэн кумааһыга суруллубут. Олор кэккэлэригэр Москвитин Егор Афанасьевич сурулла сылдьар. Минометнай расчёт бомба түһүүтүгэр аһардара

өлбүт, атыттар бааһыран сыттаһтарына, ньиэмэстэр тутан ылан үүрэн илдьэ барбыттар. Сарайга хаайыттарын кыл-мүлчү түүн күрээбиттэр. Хас да хоһугунан бэйэлэрин дьоннорун булан салгыы сэриилэспиттэр. Выборг, Нарва, Таллин куораттары босхолоспугут. Прибалтиканы босхолоһун кэнниттэн 18-с дивизия 2-с Белорусскай фронтна бэрйиллибит. 1945 с. тохсунньуттан Млавско-Эльбингскай операцияһа Насельск куораты босхолоһун-

ыттан кыайыыга кынаттанан, фашистар киин куораттарыгар Берлингэ тийибиппит. Онно биһиги аармыйабыт модун күүстэммитин кэрэхсии көрбүппүт. Катюшаларбыт уогунан уһааран күргүөм-

ХОРСУН САЛЛААТ, ХОҢУУН ҮЛЭҢИТ

на, Илинги-Померанскай операцияһа Румельсберг, Кезлин, Штольп, Грудендз, Нойштадт, Гдынь куораттары босхолоһон, Европа дойдуларын босхолоуур кырыктаах кыргыһыыларга кыттан Берлин оборонаһын урусхаллаһынгна уонна Берлин куораты ылыыга сэриилэспит».

Аһабыт сэрии туһунан улаханник кэпсээбэтэ үһү. Нам улууһун, Хамаһатта нэһилиэтин Ытык киһитигэр, тыыл уонна үлэ ветерана Киргизляй Куокарапка манньк сэгэрээбитэ үһү: «Москва аннынаабы кыргыһыылар кэнниттэн орду-буттары хомуйан, үөрэтэн Ленинградскай фронтна ыһпыттар. Улаханник бааһыраат эмтэнэн, Киров куораты көмүскүүр сэриигэ кыттыбытым. Онно атаһар бааһыран эмтэнээт, бэйэм ротабар кэлэн, сэриилэһэ сылдьан, аны сүннүбэр таптарбытым. Эмтэнээт, көрдөһөммүн бэйэм ротабар төннүбүтүм. Ити дьоммун кытта сэрии ортогунан Прибалтика Таллин куоратын уһундук сэриилэһэн босхолобуппугут. Бу кэнниттэн ньиэмэстэри үтүрүйдэр үтүрүйдэн, Европа дойдуларынан кыай-

нээх ытыылары ньиэмэстэри үрүн хараһтарын өрө көрдөрбөт этэ. Берлин ылыы кырыктаах кыргыһыыларыгар өлүү-сүтүү алдьархайдааһа. Сэрии уотун ортогунан ааспыт, биер иһиттэн аһабыт, биер шинель аһыгар сыппыт довтолорум өлөллөрө кыһылаах, хараастылаах да баһайы этэ. Араас омук уолаттара бары биергэ сарын-сарыммытыттан өйөнсөн Ийэ дойду-бутун көмүскүү сырыттаһыт дии. Харса да суох, хорсун уолаттар этилэр. Кыайы буолуо 3 хонук иннинэ уһа атаһын тосту ыттаран сыттаһына, аны мас сууллан түһэн илибин, ойөөстөрбүн тоһуппуга. Өйбүн сүтэрен сыттаһына, аны бу-улды уһа хомурдхаммын тосту көтөн таһыбыт этэ. Төһө өр сыһыппытын билбэппин. Арааһа, онно өлбүтүнэн аһан миигин «сураһа суох сүттэ» диэн биллэрэ сылдыбыттар баһыылааһа. Ити ыарахан бааһыры кэнниттэн госпитальга 11 ый устата сыппытым. Байыаннай быраастар барахсаттар үчүгэйдик көрөн-истэн, эмтээн-томтоон, үтүөрдэн атаһар туруор-буттара».

Бу уһун, уһунуктаах, сындаһаннаах сэриигэ хаста да бааһырдар, хос-хос сэриигэ кириэн хорсундук, дьоруойдуу сэриилэспитин киһи элбэх бой-обуой уордыана уонна мэтээллэрэ туоһулууллар. Ол курдук: «Кыһыл сулус» уордыан, «Хорсунун иһин», «Москва куорат кыргыһыыга», «Ленинград куорат көмүскэлэ», «Прибалтиканы босхолоһун», «Белоруссияны босхолоһун», «Берлин ылыы» уо.д.а. Аһа дойду сэриитин хорсун, дьоруой саллаата, Дьөгүөр, икки баттыктаах, түөһүгэр «Кыһыл сулус» уордыаннаах, 10 мэтээллээх төрөөбүт-үөскээбит Хамаһаттатыгар 1946 с. саас тыһынаах эргиллэн кэлбитэ. Дьөгүөр элбэх мэтээллээгин иһин биер дойдулаахтара таптаан Мэтээллээх Дьөгүөр диэн аат инэрбиттэрэ.

Аһабыт Дьөгүөр дьадаһы кэргэнигэр төрөөбүт буолан, кыра эрдэбиттэн тэтиэнэх, сыты-хотуу уол туох да үлэттэн чаһыйбат, барытыгар харса суох ылсан иһэр буолан, үлэни тапты, олоһун аргыһа онгосто улаппыт. Кини хайдах курдук бурдук быһыытыгар, хомууругар таһаарылаахтык үлэлирин, от охсорун, бугул туруорарын, күрүө онгорорун көрбүт дьон номох гынан билингэ дылы көпсээн онгостоллор. Кини үлэлирин илэ хараһынан көрбүт Киргизляй Куокарап кырдыһас манньк аһар: «Биергэ үөскээбит үөлээннээхтэрэ Дьөгүөр олус үлэһитин, киһи эрэ тэһнэспэт туттуулааһын туһунан сөһөн-махтайан кэпсидиллэрин истэр этим. Ол курдук, бурдук хомууругар, самоскид түһэрэн иһэр учурбаларын сонно тутта баайа охсо-охсо сосулуомнаан иһэрэ. Аны бааһына бурдуга быстарыллан бүтүүтүгэр, самоскидтаах киһи аттарын салайан бааһынаттан эргиллэн таһсарыгар, бааһына аанын аһан тоһуйан турар буолара диэн биергэ үлэлээбит до-воһторо, кини итинник мэлдьи сыдыам туттуулааһын сөһөн кэпсидиллэрэ. Сайын от үлэтигэр туттара-хаһтара түргэнэ, сыдыама, олох сүүрүүнэн сылдьан үлэлиирэ. Икки атынан мустарылыбыт оту утары бугуллаан,

тыгар тийэр гына өлүүлээн үлэрэрэ. Сарсыарда аайы күөрчөх ытыыара. Биһилэбэ күөрчөх угар таарыйан музыка курдук иһиллэрэ. Иистэнэрин олус сөбүлүүрө. Бэйэтигэр саһа ырбаахы тиктэн үөрэрэ. Кыра сизнэригэр этэрбэс, дьибээ кэтэр таһас, үңкүүлүүр таһас тапочка кытта тигэрэ. Эдэр сылдьан кэргэн таһсар кыыс этэрбэһин тигэрэ үһү. Ол иһин Этербэсчит Татыһаас диэн ааты-ылылар эбит.

Кыайыы 45 сылыгар 1990 с. таайыт, аһабыт Соловьёв Юрий Филиппович I Хомустаах сельсоветын председателэ Николай Христофорович Гороховы кытта аһата көмүллэ сытар сиригэр Запорожьёһа бара сылдыбыта. Онно тийээн аһатын аата «Соловьёв Филипп Степанович» обелиска суруллан турарын илэ хараһынан көрбүтэ, төрөөбүт ийэ буорун илдьэн куппуга. Ким да умнуллубат, туох да умнуллубат!

Биһиги, оболор, сизнээр, хос сизнээр, хос-хос сизнээр, дьоммутун хаһан да умнуохпугут суоһа. Кинилэр биһиги дьоллоох олохпугут иһин туруулаһыттар. Кинилэр ололорут олохторун үрдүктүк өрө тутан салгыаһыт, үчүгэй үөрэхпитинэн, ситиһиллээх үлэһитинэн!

Оболоро, сизнээрэ, хос сизнээрэ

күһүгэ 300 бугулу туруорара, дьэ, чаччы, хас да киһи үлэтин биердэ толорор, үлэлиир дьыһынээх саһа Стаханова этэ.

1948-58 сс. хотуурунан от охсуутугар иннигэр кими да түһэрбэтэбэ. Мэтээллээгин баһыйар охсоочу Намна биес уон сылтан бэттэх үөскээбэтэбэ. Кини күн аайы лэбиргаччи балтараа гектар сирин окко омурданна охсор эбит. Суолун кэтитэ балтараа саһаан (3 м). Ылларыта ортогунан балтараа уллунах (40 см). Көнөтүк туттан 11-х Буускап хотуурунан хайдах эрэ хаһан эрэр курдук олох холкутук, кудуһхайдик, олус киэнник тэлэн, ыраастык охсоро. Көрүөххэ үчүгэй да этэ. Кини күн аайы косилка охсор сирин нэлэс гыһнарара. Ол аһа 3,5 га сирин охсоро. Салбанна сылдьан Мэтээллээгин көрөн сөһпүтүм, киһи дэбигис хаһан да чугаһаабат хоннохтоох охсоочуга этэ. Биердэ колхуоһун председателэ Москвитин Николай Николаевич Орто Арыыга от охсо сылдыарытын көрө ыһыар атынан кириэн. Мэтээллээх кэнниттэн ат хаамытынан батыһан испитэ. Онно Дьөгүөр барахсан охсубутун кубулуп-пакка бара турбуга. От охсору-гар ырбаахытын устан сыһынахтааммытыгар көрдөһүпүнэ, этэ-сизнэ толоруота, быһпа-стыгас былчыһнааһа, харыта модьуга сүрдээбэ. Ити курдук Москвитин Егор Афанасьевич — Мэтээллээх киһиттэн ураты күлүмэх-күлүмэх туттуулаах, куруук сүүрүүнэн сылдьан үлэлиир, хаарыаннаах киһи олорон ааспыта».

Аһабыт, эһэбит сэрии кэнни-нээби сылларга эйлээх-дьоллоох олоһу уһансыта, өр кэмнэ бары үлэбэ таһаарылаахтык үлэлээбитин үрдүктүк сыһаналаан Саха АССР Үрдүкү Сэбиэтин Президиумун бочуотунай грамотатынан иккитэ наһараадаламмыта.

Бүгүһүнү ыраас халлааннаах, дьоллоох олохпугут кэлэрин туһугар тыһынартын харыстаа-бакка, саа-саадах тутан уоттаах сэриигэ сылдыбыт саллааттарга уонна Кыайыы туһугар ачыктыгыры аахыбакка, утуяры умнан туран, икки харананы ыһсаран туран үлэлээбит, олох бары ыараханым көрүбүт тыыл ветераннарыгар, сэрии оболоругар билингини көлүөнө ыччат дьоно сиртэн халлаанга тийэй сүүрүүбит уонна махтаһабыт.

Оболоро, сизнээрэ, хос сизнээрэ

**Ким да умнуллубат,
туох да умнуллубат**

Быйыл СР гражданскай инициативаларын сайыннары Де-партаментын чэрчитинэн некоммерческай тэриллилэргэ бырайыак конкурсууга сүүстэн тахса сайаапка кирибиттэн 35-нэ кыайылаах аатын ылла. Ол иһигэр «Патриотическай иити» номинацияда Нам улууһуттан «Ылдьаа ыччаттара» Хатын-Арыы нэһилигин ыччаттын общественнай тэриллитэ «Увековечение памяти воинов-якутян, освободителей Крыма в 1944 году» (салайааччы В.И. Максимова) дьээн бырайыагынан документальнай киинэ устуутуга уонна киинэ таһаарытыгар 900 тыһ. солк. суумалаах грант ылла.

«Ылдьаа ыччаттарын» активистара биллиилээх режиссер, документалист И. Андрей салайытынан быйыл Крымга киинэ устуохтара. Итиэннэ кылабынай археограф идэлээх, РФ культуратын үтүөлээх үлэһитэ Александр Калашников киинэ суруйуоҕа. Маныаха ыччаттар, оҕолор эмиэ көмөлөһүөхтэрэ.

Бырайыак автор – Эверстова Сардана Игнатьевна, предприниматель, «Баай хочо-2010» директора манньк кэспир: «Бу мин общественнай үлэм, бу теманан дьарыктаммытым үһүс сылым. Правительствода, бэл диэтэр, Ил Дарханга, элбэх министиргэ, Дьокуускай мэрийэтигэр, депутаттарга сурук суруйан, үгүстэрин кытта сирэй көрсөн кэспитим эрэри, барыта халтайга хаалбыта, мин этиим улахан сэнээриини да, өйбүлү да ылбатаҕа. Былырын

Күннэтэ көрөр дьоммут

Үөдэй нэһилиэгэр биер ураты суолталаах күн буолан ааста. Республикада биллэр, ытыктыыр, киэн туттар киһибит, үгүс дьон махталын ылар, энтузиаст Роман Михайлович Обутов “Аармыйа уонна Саха сирин ыччата” дьээн кинигэтинэн аһаҕас кэспэти, төгүрүк остуол ыстылынна. Юрист үөрэҕэ суох киһи, чинг бэйэтин билиитинэн көрүүтүнэн сахалы, нууччалы тылбааһынан юридическай

КЭСКИП КЭХТИБЭТИН ТУҢУГАР

сборниктары таһааттарда. “Аармыйа уонна Саха сирин ыччата” дьээн кинигэтин аармыйа араас кыһалгаларын Саха сирин олохтоохторугар билиһиннэрэр сыаллаах тус бэйэтин кыагынан 2014 сыллаахха таһаартарбыта буолар. Маны таһынан салааттар уонна мотуруостар төрөппүттэрин Саха сиринээҥи комитеттарыгар оперативнай бөлөхөр үлэлээбит Александр Николаевна Маедо үлэтин-хамнаһын, кини туһунан истин иһирэх ахтылар кинигэ автору буолар. Бу кинигэ 2011 сыллаахха тахсыбыта. Маны таһынан 2013 сыллаахха Бүлүүттэн төрүттээх Георгий Попов Бүлүүтээҥи олимпийскай училище резервэтин ситиһилээхтик бүтэрибт эдэр кэскиллээх спортсмен аармыйа кэкситигэр сулуспалы сылдьан доруобуйатынан 2012 сыллаахха соһуччу өлбүтэ. Кини туһунан кэриэстэбил ахты кинигэ тахсытын хомуйан онотторон таһаарбыт киһинэн буолар.

Роман Михайлович билигин “Өлбүт салааттар төрөппүттэрин сойууна” общественнай тэрилтэ чилиэнэ, өлбүт салааттар төрөппүттэрин председателэ, салааттар уонна мотуруостар төрөппүттэрин комитетин 2006 сылтан чилиэнэ, 2008 сылтан 2012 сыл ыам ыйыгар дылы салааттар уонна мотуруостар төрөппүттэрин комитетин председателин солбуйааччы уонна 2011 сылтан от ыйыттан 2013 сыл ыам ыйыгар диэри Саха республикатын киһи быраабыгар боломуочунай общественнай көмөлөһөччүтэ. Роман Михайлович байыаннайдар дьыалаларынан дьарыктаммыта 2014 сылга 10 сылын туолбута. Бу

Крым Россияҕа холбомутугар испэр олус үөрбүтүм, ол эрэри бырайыактын өйөөччү син биер кэстүбэтэҕэ. Санаабын түһэрбэккэ, ким да көмөгүн кэтээбэккэ конкурстарга кыттан барбытым уонна... хаста да хотторбутум. Оттон быйыл Кыайы 70 сылынан уонна общественной суолталаах бырайыак буолан, бастакы улахан ситиһибит дьэ кэллэ. Департамент салайааччыта Н.Д. Бугаев салгы РФ президенин конкурсууга кыттарбар сүбэлээбит, онно эмиэ темабын кэнэтэн сайаапка ыппытым, сотору түмүгэ бил-

**«ЫЛДЬАА ЫЧЧАТТАРА»
ГРАНТ СҮҮЙДҮЛЭР**

лиэхтээх».

Крымы босхолоһун – Сталинградтаагы кыргыһыны кытта утаалаар хабааннаах, улахан суолталаах кыайы. Ньэмэстэргэ бу хотторуу иккис катастрофа дьээн ааттанар. Европа дойдуларын босхолуур аартыгы арыйбыт Крым кыргыһыта статуһа үрдүөҕө, суолта бэриллээҕэ, биһиги дьоммут хааннарын тоҕон, сырдык тыһынарын толук ууран көмүскээбит сирдэрэ – Крым – Россияҕа кэлбитэ саамай сөп дьээн общественнай санаа аа-дьуо үөскүөҕө.

Сардана Игнатьевна кэспиринэн, Саха сирин дьоно үксүн Отдельнай Приморская Армия саамай күүстээх 3-с горнострелковой корпусууга сулуспалаабыттар, куруук бастакы кэксэҕэ сылдьыбыттар. Үксүлэрэ боростуой стрелоктар (пехота), ол эрэри кинилэр ортолоругар разведчиктар, пулеметчиктар уонна отделение, рота командирдара

аһыйаа суохтар, бэл диэтэр, авиатордар кытта бааллар.

Крым босхолоһунун историкта кырдыга ситэ арылла илик. Олус элбэх бытархай, халтай кыргыһыга биһиги дьоммут өлөөхтөөбүттэр, наступление кэмигэр отуттан тахса саха уола сэрии толоонугар охтубут эбит буоллаҕына, учение бириэмэтигэр сүүсчэки киһи өлбүт. Аны туран ас куһаҕаныттан сорохтор цингалаабыттар. «Рокоссовская салааттарын олус харыстыра эбитэ үһү дьээн кэспиллэр, оттон Отдельнай Приморская Армия

генерала Еременко дьонун ааньа харыһыбатах курдук... Ити мин тус санаам, ол гынан баран Крым босхолоһунун историкта хайдах баарынан суруллуохтаах», – диір Сардана Игнатьевна.

Отдельнай Приморская Армияны Забайкальскай уонна Северо-Кавказскай байыаннай уокурук буйуннарын холбоон онорбуттара, бу улахан интернациональная Армия этэ. «Урукку Сойуус республикалара, холобура, эрмээннэр уонна азербайджаннар, бэйэлэрин дьонноругар паама тыһыктылары, сквердэри өссө урут 80-90-ус сылларга туруорбут эбит буоллахтарына, биһиги дьоммутун аныаха дылы ахта иликпит. Билигин Саха сиригэр Кымы босхолообут биер да ветеран хаалбата, бары өлбүттэр. Ол эрэри хойугаан да буоллар, дьоммутун дойду историктыгар киллэриэх тустаахпыт», – диір бырайыак автору.

Семен АРГУНОВ

сыллар устатын тухары аармыйа кэксэтигэр сулуспалы сылдьан, араас кыһалҕага түбэспит уолаттарга, кинилэр төрөппүттэригэр үгүс көмөнү онорор. Маны таһынан аармыйа сулуспалы сылдьан өлбүт оҕолор дьыалаларынан дьарыктанар.

Төгүрүк остуолга оскуола оҕолоро, призывниктар, аармыйа кэксэтигэр сулуспалы сылдьар оҕолор төрөппүттэрэ, нэһилиэк олохтохторо кыттыны ыллылар. Дьон бэйэтин санаатын этэн Роман Михайлович үлэтин үрдүк-

сулуспалаах төрөппүттэрин бырааптарын, кинилэргэ сүбэлэри “Сокуону уонна быраапкын бил” дьээн быһаарар-сүбэлэир хомурунньуктан ааҕан биэри уонна өйдүүлэрин курдук гына быһаары. Аармыйа сулуспалаан кэлбит уолаттарынан аармыйа дьын хайдаҕын туһунан аһаҕас кэспэтиллэри, санаа атастаһылары ытыгы, маны таһынан Роман Михайловичка көмөлөһүөн бадалаахтарга “Аармыйа уонна Саха сирин ыччата” кинигэҕэ ыйылла сылдьар анал

түк сыаналыылларын, кининэн киэн тутталларын биллэрдилэр. Үөдэй нэһилиэгин дьоно-сэргэтэ, биер дойдулаахтара бу төгүрүк остуолга аһаҕастык санааларын этилэр. Роман Михайлович Обутов үлэтин-хамнаһын киэн араҕа таһааран улууспут дьонугар сэргэтигэр ыгырыгы таһаардылар. Байыаннай-патриотическай иитэр-үөрэтэр үлэни оскуола учууталлара, библиотекар үлэһиттэрэ, дьахталлар сэбиэттэрэ, аҕалар сүбэлэрэ, ыччат лидердэрэ үлэлэригэр сыал-сорук оностон, сүрүннээн салайан ытыталларын наадалааһынан ыйдылар. Ол курдук, улахан кылаас уолаттарыгар призывник эбээһинэни уонна быраабын туһунан кэспэтин, үөрэтэллэрин ирдээһин. 17-18 саастаах уонна бу саастартан аҕа аармыйаҕа бара илик уолаттарга, кинилэр төрөппүттэригэр салаат эбээһинэстэрин, холубунай эпизитинэни, байыаннай сулуспалаах бырааптарын уонна байыаннай

счетун ытыабыт. Манна биер бастакынан холобур быһытынан З.П. Саввин аатынан Үөдэй орто оскуолатын эдэр учууталлара (салайааччы иитэр үлэҕэ директору солбуйааччы В.Р. Барашкова) сэмэй кылааттарын киллэрдилэр.

Адрес: 678391, Республика Саха (Якутия), Намский улус (район), п/о Ымыяхтах, ул. Заложная, дом 21 Сербанк России. Офис №8603/061. г. Якутск, ул. Чиряева, дом 5.

К/с: 3010181040000000609, р/с: 30301810776000607600 БИК 049805609, ИНН 7707083893 Счет №42307810176060023722/48 Об-утов Роман Михайлович.

Түмүкпэр Роман Михайлович эгитинэн бүтэриэхпин баҕрабын. “Саллаат уонна мотурос туһугар дьын кыһаллааччы – төрөппүт. Онон “Сокуону уонна быраапкын бил” хомурунньуку төрөппүттэр кичэйэн ааһыахтарын, билиэхтэрин наада уонна хомурунньуку ылсан, кичэйэн үөрэтэллэрин ирдихтэрин наада. Оччоҕо уолаттарбыт армейскай хара дьайыттан билилэринэн көмүскэнигэ бэлэмнээх, онтон төрөппүттэр билилэринэн туһанан уолаттарын туһугар туруулаһыга, оҕолоругар буруйдааһыны сонноһунтан быһыһыларыгар көмөлөөх буолуох этэ. Саха сирин дьоно! Аармыйаттан уолаттар өлөн, инбэлит уонна ыарыһах буолан кэллэрин тохтотор, байыаннай сууттарынан сууттанан олохторо огдолуйбатын уонна ыччаккыт кэлэр кэскиллэрэ кэктибэтин туһугар кыһанын!”

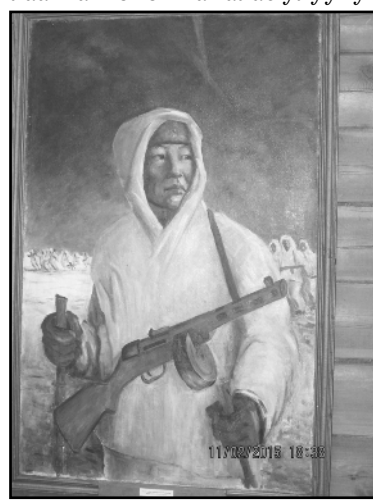
Е.А. ЭВЕРСТОВА, Үөдэй.

Улуу Кыайы 70 сылын көрсө

**«АЙАР ҮЛЭМ
АБЫЛАҢА»**

Бу сыл саҕаланыыта Хатын-Арыы нэһилиэгэр И.Е. Винокуров аатынан историко-краеведческой музейга тыыл, педагогическай үлэ ветерана, Саха республикатын культуратын туйгуна, Нам улууһун культуратын бочуоттаах үлэһитэ, «Килбиэннээх үлэ иһин» мэтээл кавалера Афанасий Егорович Захаров Улуу Кыайы 70 сылыгар, З.П. Винокуров аатынан Намнааҕы оҕо искусствотын оскуола 55 сылыгар аналлаах «Айар үлэм абылаңа» дьээн ааттаах айар быыстапкатын үөрүүлээх аһылыта буолбута.

Афанасий Егорович туһунан кэспир буоллааха, кини 1933 сыллаахха Мэнэ-Ханалас улууһун Чыамайыкы нэһилиэгэр төрөөбүтэ.

Оскуола кэнниттэн Сэбиэскэй аармыйа кэксэтигэр сулуспалаан кэлэн баран механизаторунан үлэлээбитэ, онтон Дьокуускайдаагы художественнай училищеда киирэн 1966 сыллаахха бүтэрибтэ. Ол кэннэ Майатаагы народной театрга кылаабынай худуоһунньугунан үлэтин саҕалаабыта. Салгыы 1971 сыллаахха Майатаагы кыраайы үөрэтэр уонна Үлэ Албан аат мунэйыгар директорунан анаабытара. 1977 сыллаахха Нам улууһугар дьээн кэргэнинэн көһөн кэлэн, Намнааҕы З.П. Винокуров аатынан оҕо музыкальнай оскуолатыгар художественнай кылааска преподавателинэн өр сылларга үлэлээбитэ.

Афанасий Егорович үөрэппит оҕолоро республикатааҕы, бүгүн

сойуустаагы художественнай быыстапкаларга ситиһилээхтик кыттыбыттара. Кини үөрэппит оҕолоруттан элбэх талааннаах худуоһунньуктар тахсыбыттара. Ол курдук Ариан Ермолаев – Россия дизайнердарын сойууһун чилиэнэ, Екатерина, Туяра Шапошниковалар – Россия худуоһунньуктары сойууһун чилиэннэрэ, Иннокентий Пестряков о.д.а. Афанасий Егорович үөрэппит оҕолоро кинини сүрдээх сэмэтин, эйэһин, истин сыһыаннааһын ахтан-санаан ааспыттара.

Афанасий Егорович талааннаах худуоһунньук буоларын таһынан, өссө кини ветераннар «Иэйии» кулууп биер баар-суох солиһа, маны таһынан суруйар дьуоруа арыллан 2010 с. «Оҕо сааһым өйдөбүллэрэ» дьээн кэспэтинэн хомурунньука тахсыбыта. Быыстапкада Афанасий Егорович үлэлэрин көрдөххө, күннээҥи олох-дьаһах, айылҕа, тулалыр дьоно-сэргэтэ, ыар сэрии кэмнэрин чаҕылхай эпизодтара көстөллөр. Биер улахан харгыныатынан «Хоту дойду хоннобуттан. 19 хайыһар биригээдэтэ» дьээн саха уола – хайыһардыт Ильмень күөлгэ буолбут алдьархайдаах кыргыһы кыттылааһын таһынан уобараһын арыйыта буолар.

Афанасий Егорович кэргэнинэн Наталья Владимировналыын үс оҕону төрөтөн, үлэһит дьон онортообуттар. Билигин сизинэрин таптааларыгар угуттанан сынныаланҕа олоролор.

Үөрүүлээх быыстапка арыллытыгар эбэрэ, махтал тылларын уонна сэмэй бэлэхтэрин туттарбытара: З.П. Винокуров аатынан оҕо искусствотын оскуолатын директору А.С. Афанасьев, «Хатын-Арыы нэһилиэгэ» МТ сүрүннүүр специалиһа Н.Д. Сивцева, П.И. Сивцев аатынан музей быыстапка саалын сэб. Р.Л. Федоров, улуустаагы ветераннар сэбиэттэрин предс. С.Д. Кобякова, «Иэйии» ветераннар кулууптары сал. Т.А. Гурьева, В.Е. Никонов, Намнааҕы педагогическай колледж коллективин аатыттан уонна художественнай кылаас 1979 с. выпусктара, Афанасий Егорович үөрэнээччилэрэ, С.Н. Колесов, Д.М. Романова.

Маны таһынан биэчэри «Играем вместе» зональнай куонкурус дипломаннара, кыра группа домристарын ансаамбылын толоруутугар Ж. Пьерпон «Бубенчики», концертмейстер Г.А. Пономарева, зональнай күрэх лауреата, дипломанна, оскуола народной отделениетын 4 кылааһын үөрэнээччитэ Захаров Степа, Костин мелодиятыгар, Никитин тупсаран оноруутугар «Хайыһар», Санкт-Петербургта ытыллыбыт нуоруттар икки ардыларынааҕы «Планета детства» куонкурус, Болгарияда ытыллыбыт «Золотой ключ Албены» күрэх, «Новые имена», «Капельки весны» республикатааҕы күрэхтэр лауреаттара «Ручеек» оҕо образцовай үккүү ансаамбылын толоруутугар «Таба күрүбэ» үккүүнэн (сал. Москитина Надежда) кэлэн киэргэтэн, ыалдыттан барбыттара.

«Айар үлэм абылаңа» дьээн ааттаах айар быыстапкатын үөрүүлээх аалы лиэнтэтин Афанасий Егорович Захаров, Алексей Семенович Афанасьев, Афанасий Христофорович Христофоров быспыттара.

Баай, дириг ис хоһоонноох быыстапкаҕа үгүс дьон сылдьан, сэнээрэн тарҕаспыттара.

Н.Д. СИВЦЕВА, Аппааны

Понедельник, 6 июля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Но-
вости
09.10, 04.25 Контрольная за-
купка 12+

Вторник, 7 июля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Но-
вости
09.10, 04.25 Контрольная за-
купка 12+

Среда, 8 июля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Но-
вости
09.10, 04.25 Контрольная за-
купка 12+

12+
12.10 Женский журнал 12+
12.20, 21.30 Т/с «Соблазн» 16+

Четверг, 9 июля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Но-
вости
09.10, 04.20 Контрольная за-
купка 12+

Пятница, 10 июля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Но-
вости
09.10 Контрольная закупка 12+

Суббота, 11 июля

05.10, 06.10 М/ф «Хортон» 12+
06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.45 Т/с «Бесценная любовь»
16+

Воскресенье, 12 июля

05.45 Т/с «Бесценная любовь»
16+
06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 Бесценная любовь 16+

Понедельник, 6 июля

12.30 Панорама дня. LIVE
14.30 XXVIII Летняя Универси-
ада. Спортивная гимнастика.
Мужчины. Личное первен-
ство. Прямая трансляция

Вторник, 7 июля

13.30 Панорама дня. LIVE
15.25 XXVIII Летняя Универ-
сиада. Синхронные прыжки
в воду. Вышка. Мужчины.

Среда, 8 июля

12.30 Панорама дня. LIVE

14.20, 06.50 Эволюция 16+
15.25 XXVIII Летняя Универ-
сиада. Прыжки в воду. Трам-
плин 3 м. Женщины. Прямая
трансляция

Четверг, 9 июля

12.30 Панорама дня. LIVE
14.25, 06.50 Эволюция 16+
15.30, 19.20, 06.30 Большой
спорт 12+

Пятница, 10 июля

12.30 Панорама дня. LIVE
14.25 Х/ф «Путь» 16+
16.30, 20.55, 06.30 Большой
спорт 12+

06.50 Эволюция 16+
08.20 Человек мира 12+
09.50 Максимальное прибли-
жение 16+

Суббота, 11 июля

12.30 Панорама дня. LIVE
14.25 В мире животных 12+
15.00 Диалог 12+

Воскресенье, 12 июля

12.30 Панорама дня. LIVE
14.25 Моя рыбка 12+
14.55 Х/ф «Кандагар» 16+

Понедельник, 6 июля

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00,
17.30, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Вторник, 7 июля

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00,
17.30, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Среда, 8 июля

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00,
17.30, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Четверг, 9 июля

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00,
17.30, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

11.55 Т/с «Тайны следствия»
12+
12.55 Особый случай 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Х/ф «Возвращение до-
мой» 12+

Пятница, 10 июля

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00,
17.30, 20.00 Вести
10.00 О самом главном 12+

Суббота, 11 июля

05.30 Х/ф «Снайпер» 12+
07.30 Сельское утро
08.00, 11.00, 14.00 Вести
08.20, 11.20, 14.30 Вести-
Москва

Воскресенье, 12 июля

06.25 Х/ф «Анискин и Фанто-
мас» 12+
09.10 Смехопанорама 12+
09.40 Утренняя почта 12+

6 июля, понедельник

07:00 Сага күн-Новый день
6+ 10:00 Сага сирэ 12+
10:15 Күнчээн 6+
10:30 Дойдум дьоно («Таатта»
ТВ) 6+

7 июля, вторник

07:00 Сага күн-Новый день
6+
10:00 Сага сирэ 12+
10:15 Күнчээн 6+
10:30 В фокусе (ТВ «Алдан»)
6+

19:00 Якутия 12+
19:15 Время строить (ТВ
«Хангалас») 6+
19:30 Летний эфир 6+

8 июля, среда

07:00 Сага күн-Новый день
6+
10:00 Сага сирэ 12+
10:15 Күнчээн 6+
10:30 Дойдум дьоно («Пано-
рама» ТВ) 6+

9 июля, четверг

07:00 Сага күн-Новый день
6+
10:00 Сага сирэ 12+
10:15 Күнчээн 6+
10:30 Дойдум дьоно («Кэбэ-
эйи» ТВ) 6+

19:00 Якутия 12+
19:15 Время строить (ТВ
«Хангалас») 6+
19:30 Летний эфир 6+

10 июля, пятница

07:00 Сага күн-Новый день
6+
10:00 Сага сирэ 12+
10:15 Күнчээн 6+
10:30 Олох көмүс күһүнэ
(«Сунтаар» ТВ) 6+

11 июля, суббота

07:00 С бодрым утром! 6+
07:15 В кадре-республика (ТВ
«Розовая чайка») 6+

15:45 Тья сирэ-олох төрдө
12+
16:30 Дойдум дьоно («Майа»
ТВ) 6+

12 июля, воскресенье

07:00 С бодрым утром! 6+
07:15 В кадре-республика (ТВ
«Ньурба») 6+

ВЕДОМОСТИ

РЕШЕНИЕ
от 25 июня 2015 г. №7-1
О внесении изменений и дополнений в Решение Улусного Совета депутатов МО Намский улус» от 25 декабря 2014 г. №14-2 «Об утверждении бюджета муниципального образования «Намский улус» Республики Саха (Якутия) на 2015 год и плановый период 2016 и 2017 годов»

Руководствуясь Бюджетным кодексом Российской Федерации, Положением о бюджетном устройстве и бюджетном процессе, в соответствии с Законом Республики Саха (Якутия) «О государственном бюджете Республики Саха (Якутия) на 2015 год», Улусный Совет депутатов МО «Намский улус»

РЕШИЛ:
Внести в Решение Улусного Совета депутатов МО «Намский улус» от 25 декабря 2014 г. №14-2 «Об утверждении

бюджета муниципального образования «Намский улус» Республики Саха (Якутия) на 2015 год и плановый период 2016 и 2017 годов» (в редакции Решениями УСД МО «Намский улус» от 29.01.2015 №1-1, от 18.02.2015 №2-1, от 19.03.2015 №3-6, от 23.04.2015 №4-1, от 12.05.2015 №5-1, от 28.05.2015 №6-1), следующие дополнения и изменения:

1. В пункте 1 статьи 1 цифры «2 397 495 133,48» заменить цифрами «2 493 384 441,70», цифры «2 292 455 274,97» заменить цифрами «2 388 344 583,19», цифры «2 261 807 332,62» заменить цифрами «2 355 496 640,84»;

2. В пункте 2 статьи 1 цифры «2 389 113 021,06» заменить цифрами «2 485 002 329,28»;

3. Приложения №4, №6, №8, №10, №12, №14, №21 к решению сессии Улусного Совета депутатов МО «Нам-

ский улус» от 25 декабря 2014 года №14-2 заменить соответственно приложениями к настоящему Решению.

4. Настоящее Решение вступает в силу со дня его официального опубликования.

5. Настоящее Решение подлежит опубликованию на официальном сайте муниципального образования «Намский улус» в сети Интернет на веб-портале www.sakha.gov.ru в течение десяти рабочих дней после его подписания.

6. Контроль за исполнением настоящего Решения возложить на постоянную комиссию по бюджету и налогам (председатель А.А.Федоров).

Председатель улусного (районного) совета И.Р. Попов
Глава улуса А.П. Атласов

РЕШЕНИЕ
от 25 июня 2015 г. №7-3
Об утверждении положения о почетном звании «Нам улуунун ытыктабыллаах киһитэ»

В соответствии с федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в РФ» от 06.10.2003 г. №131-ФЗ, Уставом муниципального образования «Намский улус», Улусный Совет депутатов МО «Намский улус»

РЕШИЛ:

1. Утвердить Положение о почетном звании «Нам улуунун ытыктабыллаах киһитэ», согласно приложению к настоящему решению.

2. Рекомендовать Главе МО «Намский улус» отменить Постановление Главы улуса от 24.03.2015 г. «Об утверждении положения о почетном звании «Почетный гражданин Намского улуса» с 01.01.2016 года.

3. Опубликовать настоящее решение на официальном сайте МО «Намский улус»

www.sakha.gov.ru/nam.

4. Настоящее решение вступает в силу с 01 января 2016 года.

5. Контроль за исполнением настоящего решения возложить на постоянную комиссию по социальной политике и труду (Атласова У.П.).

Председатель улусного (районного) совета И.Р. Попов
Глава улуса А.П. Атласов

РЕШЕНИЕ
от 25 июня 2015 г. №7-2
Об утверждении отчета об исполнении бюджета муниципального образования «Намский улус» Республики Саха (Якутия) за 2014 год»

Руководствуясь Бюджетным кодексом Российской Федерации, Положением «О бюджетном устройстве и бюджетном процессе в муниципальном образовании «Намский улус», Улусный Совет депутатов МО «Намский улус»

РЕШИЛ:
1. Утвердить отчет об исполнении бюджета МО «Намский улус» за отчетный финансовый год по доходам 2 665 772 383,76 руб., по расходам 2 875 707 144,73 руб., дефицит 209 934 760,97 руб., в том числе:

1.1. Объем поступления доходов в бюджет по кодам бюджетной классификации доходов бюджета согласно

приложению №1;

1.2. Распределение бюджетных ассигнований по целевым статьям расходов на реализацию муниципальных целевых программ и подпрограмм МО «Намский улус» за 2014 год согласно приложению №2;

1.3. Распределение бюджетных ассигнований на реализацию непрограммных средств за 2014 год согласно приложению №3;

1.4. Распределение бюджетных ассигнований по разделам, подразделам, целевым статьям и видам расходов классификации расходов муниципального образования «Намский улус» за 2014 год согласно приложению №4;

1.5. Распределение бюджетных ассигнований по разделам, подразделам, целевым статьям и видам расходов классификации расходов бюджета в ведомственной структуре расходов муници-

пального образования «Намский улус» за 2014 год согласно приложению №5;

1.6. Источники финансирования дефицита бюджета муниципального образования «Намский улус» за 2014 год согласно приложению №6.

2. Настоящее Решение вступает в силу со дня его официального опубликования.

3. Настоящее Решение подлежит опубликованию на официальном сайте муниципального образования «Намский улус» в сети Интернет на веб-портале www.sakha.gov.ru в течение десяти рабочих дней после его подписания.

4. Контроль за исполнением настоящего Решения возложить на постоянную комиссию по бюджету и налогам (председатель А.А.Федоров).

Председатель улусного (районного) совета И.Р. Попов
Глава улуса А.П. Атласов

РЕШЕНИЕ
от 25 июня 2015 г. №7-4
Об отчете Контрольно-счетной палаты МО «Намский улус» о результатах контрольного мероприятия «Проверка целевого и эффективного использования бюджетных средств, выделенных на реализацию муниципальной целевой программы «Развитие сельского хозяйства Намского улуса на 2012-2016 гг.» за 2013 год»

Заслушав и обсудив отчет Контрольно-счетной палаты МО «Намский улус» о результатах контрольного мероприятия «Проверка целевого и эффективного использования бюджетных средств, выделенных на реализацию муниципальной целевой про-

граммы «Развитие сельского хозяйства Намского улуса на 2012-2016 гг.» за 2013 год», проведенного во исполнение решения Улусного Совета депутатов МО «Намский улус» от 27 марта 2014 года №3-2 «О проведении проверки целевого и эффективного использования бюджетных средств», Улусный Совет депутатов МО «Намский улус»

РЕШИЛ:

1. Принять к сведению отчет Контрольно-счетной палаты МО «Намский улус» о результатах контрольного мероприятия «Проверка целевого и эффективного использования бюджетных средств, выделенных на реализацию муниципальной целевой программы «Развитие сельского

хозяйства Намского улуса на 2012-2016 гг.» за 2013 год».

2. Администрации МО «Намский улус», МКУ «Управление сельского хозяйства Намского улуса» принять к сведению результаты проверки и принять меры с целью недопущения в дальнейшем выявленных нарушений.

3. Опубликовать на официальном сайте МО «Намский улус» www.sakha.gov.ru/nam

4. Контроль исполнения настоящего Решения возложить на постоянную комиссию по бюджету и налогам (председатель Федоров А.А.).

Председатель улусного (районного) совета И.Р. Попов
Глава улуса А.П. Атласов

СВОДНЫЙ ОТЧЕТ ФОНДА ПО ПОДДЕРЖКЕ VI СПОРТИВНЫХ ИГР НАРОДОВ РС(Я) (июль 2014 г.)

	Всего	Доля в расходах, в %	Исполнение			
			Добровольные пожертвования	Спонсорство	Имущественный взнос МО «Намский улус»	За счет других поступлений
I ПИТАНИЕ И РАЗМЕЩЕНИЕ						
1 По организованной группе	1 995 751,10	0,00	1 995 751,10	0,00	0,00	0,00
2 По неорганизованной группе	457 490,02	0,00	149 694,35	307 795,67	0,00	0,00
3 По VIP гостям	500 000,00	0,00	0,00	0,00	500 000,00	0,00
ИТОГО ЗА ПИТАНИЕ И РАЗМЕЩЕНИЕ	4 724 593,95	0,00	2 309 695,45	376 948,50	500 000,00	1 537 950,00
II КУЛЬТУРА						
ИТОГО по разделу КУЛЬТУРА	3 409 401,50	0,00	1 911 081,50	298 000,00	1 200 320,00	
III СПОРТ						
ИТОГО по разделу СПОРТ	3 733 780,00	0,00	0,00	0,00	3 733 780,00	0,00
IV БЛАГОУСТРОЙСТВО						
ИТОГО	1 842 273,00	0,00	1 059 023,00	350 000,00	433 250,00	
V КАПИТАЛЬНОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО ОБЪЕКТОВ						
ИТОГО	1 310 607,00	0,00	1 310 607,00		0,00	
VI КАПИТАЛЬНЫЙ РЕМОНТ ОБЪЕКТОВ						
ИТОГО	790 000,00	0,00	790 000,00	0,00	0,00	0,00
VII БЛАГОУСТРОЙСТВО						
Ленский наслег	6 291 844,62	0,00	3 448 969,66	1 943 819,50	899 055,46	0,00
ИТОГО по разделу БЛАГОУСТРОЙСТВО	10 234 724,62	0,00	6 608 599,66	2 293 819,50	1 332 305,46	0,00
TRANСПОРТ, СВЯЗЬ						
ИТОГО по разделу TRANСПОРТ, СВЯЗЬ	1 316 309,00	0,00	531 166,05	30 232,00	754 910,95	0,00
IX НАЛОГ ПО УПРОЩЕННОЙ СИСТЕМЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ	45 683,59				14 274,59	31 409,00
X СОДЕРЖАНИЕ НО «ФПП VI СИН РС(Я) в Намском улусе»						
1 ФОТ с начислениями (директор+зам.дир.)	400 365,00		370 365,00		30 000,00	
2 приобретение оргтехники	27 150,00		27 150,00			
3 Услуги связи	7 997,92		7 997,92			
4 Расходы ГСМ	116 038,00		106 038,00		10 000,00	
5 Расходы по ведению учета	188 658,34		127 932,43		60 725,91	
6 Прочие расходы	47 357,77		47 357,77			
ИТОГО по разделу СОДЕРЖАНИЕ ФОНДА	787 567,03	0,00	686 841,12		100 725,91	
ВСЕГО ЗАТРАТ ПО VI ИГРАМ	24 252 059,69	0,00	12 047 383,78	2 999 000,00	7 636 316,91	1 569 359,00

(С полным и детализированным отчетом фонда можно ознакомиться на сайте: Sakha.gov.ru/node/246325)

Көр-күлүү

ДЬЭЭБЭЛЭЭХ «ВАТСАП»

Сэрбэкэ кырдыаҕас быйыл 70 сааһын туолла. Сиэнэ уол туттулла сылдыбыт улахан сирэйдээх сотовай төлөпүнүн бэлэхтээтэ. Эһэтин үс киэһэни быһа үөрэттэ. Сэрбэкэ боростуой, кэпсэтэргэ диэн «Нокиа» төлөпүнөн, чаһыта кыайан көстүбэт диэн сирэрин истэ сылдыбыт сиэнэ бэлэхтээбитигэр үөрэн, үс киэһэ дьирээлэхэн, үнтү ыһыйалаан, үөрэтэр да уолу сылатта. Дьэ, бу «ватсап» диэн интернетинэн ыйга 250 солкуобайы төлөө уонна суругунан кими бабарар кытта кэпсэтэбин, 2-5 мүнүүтэлээх видео ытыахтара, ону көрөн сэргэхсийиэн, сиэннэрин, оҕолорун хаартыскаларын ытыахтара, күнү быһа кэпсэтэ олоруон уонна видеоны ханнык бабарар киһиэхэ ытыаһын диэн ханныгы баттаан ытыарын кытта үөрэттэ.

Билиэн-көрүүн бабарара бэрт, үөлээннээхтэрбин соһутарым буолуо диэн үөрэр. Ый устата таккыйсан, ханна, кимизэхэ ытыгары син удумаҕалатта. Наадатын бэчээттээн ытыар, харда кэллэбинэ ааһан астына сырытта. Концерты эгин ытыаннар өссө биһирээтэ. Үөлээннээхтэригэр икки эмээхсини кытта ватсаптаһан күнүн барыыр буолла. Аны «видео» диэн киинэ пленкатын курдук кэрдиистээхтэр кэлэр буоллулар, баһаан хайдах аһылларын билбэт буолан сиэниттэн үөрэтэрэн көрөр буолла да астыммата. Төгүрүк халлаан күөҕэ сурааһына наһаа өр эргийэр, күүттэрэр, ону сөбүлээбэтэ. Арай, биир күн «видео» диэн хас да кэллэ. Ону күүтүүн сүрүбүлүбүт, икки эмээхсинигэр ытыалаан кэбистэ. Соло дьон көрдүннэр дии санаата. Киэһэ хойут икки эмээхсин Сэрбэкэни «биһигини күлүү гынан көстүтүөх киинэни ытыаһын, аны ватсаптаама биһиэхэ, төттөрү ытыабыт» диэбиттэр. Сэрбэкэ соһуйан, төбөтүн тарбана олордубуна ватсап кэллэ. Ынчык-бөтүөх, оронго таптаһыны көрдөрөн, Сэрбэкэ сүрүбүн тутуна. Дьэ, кыбыстыбат да дьон баар эбит, салгыны көрөн уган-таалан, айаһын атан олордубуна, эмээхсинэ Сабыяа кэлэн кыһы-кыһы көрөн, кыайан быһаара охсубата. «Тугуй ити, тусталлар дуо?» - диэн ыйытта. Сэрбэкэ таалан олорон биэрдэ, төлөпүнүн араара да охсубата.

Киэһэ сиэнэ кэлбитигэр төлөпүнүн биэрэн, «итилэри соттор, аны дьон күлүү гынаахтара, оҕо-дьахтар да көрүөҕэ. Дьэ, бургулаах төлөпүн эбит. Ол иһин ватсап да ватсап дииллэр эбит. Хайа үөннээх ыһыгыта буолла? Үөлээннээхтэриң да өһүргэнилэр. Бырастыгы гынаран, көрбөккө ыһыппынын билиэн эмиз ватсапка суруйан ытыгыһыбын» диэн ватсабын кыһастаһа олордо. Оо, дьэ, арааһынайы айаннар, өссө тугу көрөбүт, истэбит.

К. ЕРЕМЕЕВ

Тыа сиригэр — дохуоттаах үлэни

«Энсиэли» хаһыат анал корреспондента Иванов Иннокентий Иннокентьевич Модукка «Тунал» хаһаайыстыбага омук сириттэн кэлбит сүөһүлэр тустарынан хаһыакка улахан ыстатыйалары таһаарбытын билэбит. Онон баар итэҕэстэри ыйан туран суруйбутун иһин, тыа хаһаайыстыбатын «аптарыгыттаах» салайааччыларыттан «кыңчырыллан» турар.

«Кыым» хаһыакка «Киһилии тэриниэххэ!» Бүтүр Бөтүрүөп Нам Аппаанытыгар герефорд боруода кэлбитин көрөр «Эт-Ас» салайааччыта С.С. Васильевтыын кэпсэпитэ бэчээттэннэ. Күһүн «Тунал» Модут директора «Кыымна» ыарахаттар баалларын суруйан турар. Бу сүөһүлэр дьылҕаларыгар тоҕо эрэ «Саха сирэ» хаһыат болҕойбот. Омук сүөһүлэрэ кэлиилэрин, ону көрөөччүлөр эрэйдэнэллэрин И.И. Иванов «Энсиэли» уонна «Кыым» хаһыаттарга үллэстэр. Бу ыстатыйалары аахпыккыт буолуо, онон мин, урукку сүөһү үлэһитэ буоларбынан, санаабын этиэхпин баҕарабын.

1979-82 сс. К.К. Байкалов совхозка 16-17 ыйдаах аттамматах, симменталь оҕус борооскулары 10-12 ый устата тэтимнээх, күүстээх уотуу диэн ааттаан күүскэ аһаталлара. Тыһынаах ыйааһыннара 450-500 кг буоллахтарына эт комбинатыгар туттараллара. Симменталь үүт уонна эт хайысхалаах боруоданы өрүс унурдаабылар 60-ча сыл ииттилэр, омунаахтааха, «сахалыы» да истэр буолбуттара. Онон үүтү бу симменталь боруодаттан П.П. Шарин, Т.Н. Скрыбина биридии ыанар ынахтан сылга 5-6 тыһ. киилэ үүтү ыабыттар. Онон холмогор боруода 2-с миэстэҕэ тиксэр да, аһаабытын-сиэбитин билинэ охсубат, хаппы-

рыс соҕус боруода. Үүтү биэрэринэн симменталь сочко кыайбата буолуо. Ол сылларга от-мас кэмчи, курааннаабыт сайынна, кыстыкка сүөһүлэр долборуктарын хасыһа сатаан, маһын кытта кирбит буолааччылар. Тугу барытын сиир бор сүөһүлэр. Онон симменталь боруоданы ыһыктыбакка, ити ыраахтан талымас, мааны сүөһүлэргэ харчыны кутуох каризтэ, бэйэбитигэр үөрэммит сүөһүлэрбитин сылаас, үчүгэй хотонноро туган, иитэн бордууксуйа иһин охсуһар тоҕо табыллыбатыт?

Герефордын сүөһүлэри ажалан, сылгы курдук көрөн көнүл-босхо сылдыһахпыт диэн сүрүбүлүбүт санааттан буолар. Маһан халаа-

диэри улаатыннарбыта. Оччолорго биригэдиир этим, К.К. Байкалов совхозка, Петр Апросимов уопутун туһанан 1 сыл уотан көрбүһүт. Онон 16-17 ыйдаах К.П. Орлова көрбүт борооскулар холмогор оҕустар этэ. Онон кэнники совхоз мөлтөөн, ити салгыы сайдыбатаҕа. К.П. Орлова уойбут борооскуларын куоракка эт комбинатыгар тизийэн киллэрэн, туттаран квантанциятын директор Д.Ф. Алексеевка биэрбитим. Элбэх харчыга турбут диэн директор хайҕаабыта. Онон кэнники 1991 с. сайыннары баайан 30 оҕуу тэтимнээх, күүстээх уотууга туруоран күһүн эрдэ эт комбинатыгар туттарбыһыт, бэйэҕэ тулар сыаната ыараан көстүбүтэ.

«КЫҤАЛБҔАНЫ КӨРСҮБҮТ СҮӨҤҮЛЭР»

(«Кыым» хаһыаты ааһан баран)

ты кэппэтэххинэ ыаппат «Тунал» ынахтарын курдук сүөһү туоһа нааданыт? Харчыны эрэ батара сатаан, албан аатыра охсоору ытытыллар үлэ. Мин ити сүөһүлэри ырыппаппын. Онон республика племхаһаайыстыбата «районирования» диэн манна холмогор боруода өрүс унур симменталь боруода эрэ итиллиэхтээрин курдук үлэ ыытан билгин да ону ыһыктыбат.

К.К. Байкалов совхозка 1978-85 сс. диэри тэтимнээх, күүстээх уотууга Апросимов Петр Прокопьевич үллэстэбит кэмизер маннайгы нүөмэрдээх солбуйааччыта этим. Муньахтарга бардаһына арыт ыарыйдаһына миэхэ эрэ итэҕэйэн солбуттара. Борооску сууккатааһы эбиллиитэ 1000-1500 граммтан түһүө суохтаах, ырааһынан этэ биир борооску 17 ыйынан 270 кг буолар. Ону билигин 400 солк. төгүллээ, 108 тыһ. солк. туруон сөп.

1987 сыллаахха I Хомуустаах отделениетыгар «Нам» совхоз директор Д.Ф. Алексеев көрүлээн сүөһү көрүүгүгэр өр үлэлээбит Орлова Клара Прокопьевнага 40 борооскуну көрөн, ортотунан 350-360 киилэҕэ

Дьингэнэн, сайын босхо аһылыкка мэччийиэхтээх этилэр. Ол да 30-ча бырыһыан барыһы биэрбитэ. Аттаматах борооску уйууга түргэн, этэ кытаанах, чиргэл буолан ыйааһыны тардар, оччолорго аттаматах буолла да, «үрдүкү» категорияҕа барар этэ.

Мин «Кыым» хаһыакка таһар кыһалҕалаахтык көрүллэр, көннүнэн өлөр-сүтөр, бордууксуйаны биэрбэт сүөһүлэри омук сириттэн ажалан «моруу» гынан, бэйэбит да ороскуокка баран, үлэһиттэри да эрэйдииллэриттэн бэйэбит 70-ча сылы быһа сүөһү гыммыт боруодабытын урукку сиктээх, тымныы хотонноро туруоран, итиллэн кэлбит сүөһүлэрбитин, дьэ, хата, киһилии көрөн-харайан иитиһин диэн баһалаахпын. Кэли, омук сүөһүлэрэ хаһан «адаптация» баран, Саха сирин тымнытыгар үөрэниэхтэрэ ыраах. Племхаһаайыстыбалар да 70-ча сыл үөрэтэн-үөрэтэн билбит симменталь, холмогор боруодаларын көмүскүөхтэрин сөп этэ.

Константин ЕРЕМЕЕВ, Кыһыл-Сыыр

БИЛЛЭРИИЛЭР

Ⓜ **Внимание!**
«ООО ГРАНД+» предлагает широкий выбор по выгодной цене:

- металлопрокат (профлисты, черепицы)
- окна, двери, ГКЛ, СМЛ
- стройматериалы
- теплоизоляционные материалы
- пиломатериалы и т.д.

Осуществляет доставку до адреса по всей территории улуса (с. Едейцы – с. Хатырык).
Заказы принимают в магазинах «ООО ГРАНД+». Приглашаем посетить магазин стройматериалов по адресу: ул. Ойунского, 4 (м-н «Чолбон»), по выгодной низкой цене, который открывается в скором времени.

Ⓜ **«ООО ГРАНД+»**
Требуются продавцы в стройматериалы и продукты в магазин «Чолбон».

Обращаться по тел. 25-3-30

Ⓜ **Считать недействительным утерянный военный билет на имя Изюмского Александра Юрьевича**

Ⓜ **Строим дома, гаражи, бани из своего материала. 6х6 от 300 т.р. Быстро и качественно. (ИП Дьячковский).**

Тел. 89659989245

Ⓜ **Гараж, баанньык туртага сөптөөх тиит кругляк мас атыыланар 100 штуга уһуна — 8-9-10 м.**

Тел. 89248794815, 89841051246

Ⓜ **Мелкие строительные**

работы (система отопления, водопровод, электрика, установка ворот).

Тел. 89243672813

Ⓜ **Продаю земельный участок в с. I Хомустах. 20 соток, летний водопровод, свет, газ под забором. В собственности. Цена договорная.**

Тел. 89142252640

Ⓜ **Услуги: бетономешалки, грейдера, бульдозера. Заливка оклада, тротуаров, планировка отсыпка участков.**

Доставка: речного, горного, килдьямского песка; глины; суглинок; ПГС; щебень; скальник.

Тел. 89841017779, 89246630120

Ⓜ **Продаю а/м Камаз (рассмотрим ваши вариан-**

ты оплаты).

Тел. 89841017779, 89246630120

Ⓜ **Продаю Мицубиси-Делику 1997 г.в. Двиг. турб. 4м40, АКПП, 4WD, за 275 тыс. руб. Хороший торг. А также, тойоту-королду-спасио 1999 г.в. 2WD, АКПП, двиг. 4А, люк, кондиционер, детское сиденье, ОТС за 220 тыс. руб.**

Тел. 89644242362, 89142231119 (посредник)

Ⓜ **Продается зем. уча-**

сток 12 соток с каркасным домом 6х8 в с. Намцы (имеется свет).

Тел. 89841089983

Ⓜ **Любые строительные работы быстро, качественно, недорого.**

Тел. 89148230516

Ⓜ **Грузовые перевозки по селу, по городу.**

Тел. 89243661967, 89841160270, 89644258617

Ⓜ **Продаю усадьбу 15 соток по ул. Жиркова, 17.**

Цена - 500 тыс. руб.

Тел. 89644239716

Ⓜ **Куплю усадьбу ближе к центру.**

Тел. 89644239716

Ⓜ **Продаю лафет листовница или меняю на автомобиль.**

Тел. 89644184351

Ⓜ **Дьиз акылаатын уларытабыт (мас). Бэйэбит матырыйаалаахпыт. Варианнар.**

Тел. 89142640988

Реклама

Быстро. Просто. Удобно.

Саха Микро Займ

Членам СКПК "Ссудо-Сберегательный Союз". Реклама

Льготное предложение «Ысыах-2015»

Получите займы до 30 000 рублей по сниженным процентам. Требуется только паспорт.

с. Намцы, ул. Чернышевского, 7, маг-н «Радуга», Намцы -710-108 (МТС), Якутск - 26-06-07 (Мегафон)

ООО «СахаМикроЗайм», ИНН 1435288643, ОГРН 1141447013828, гос.реестр МФО 65140369800692

ССУДО-СБЕРЕГАТЕЛЬНЫЙ СОЮЗ

ВСЁ ПРОСТО

ОНЛАЙН ЗАЯВКА

www.ssscredit.ru

с. Намцы, ул. Ст. Платонова 5/1 (м-н "Туйаара", 2 этаж) 8-924-594-1111 тел. 43089, 89247601445, 89143034743

БИЛЭРИИЛЭР

В связи с выявлением в мае 2015 года на территории Республики Тыва Российской Федерации высоковирулентного вируса гриппа А птиц подтип H5N1 и существующей напряженной ситуацией по высокопатогенному гриппу птиц в мире, а также вторым случаем обнаружения в 2015 году вируса гриппа H5N1 у диких птиц на территории Российской Федерации, указывающей на наличие вероятной угрозы заноса этого вируса в популяцию домашних птиц и высоким риском его распространения на территории Российской Федерации:

Владельцам птиц рекомендуется не допускать:

- контакта домашних птиц с дикими и синантропными птицами, в том числе отлов дикой водоплавающей птицы для содержания в личных подсобных хозяйствах;
- потрошение охотничьих трофеев дичи на территории дворов и скармливание отходов домашней птицы;
- посторонних лиц в места содержания домашней птицы;
- употребление в пищу и скармливание животным подозрительной в заболевании птицы.

Владельцам птиц необходимо обеспечить следующее:

- поение птиц осуществлять,

не допуская их к открытым водоемам, где останавливается дикая птица;

- содержание птиц в условиях, исключающих контакт с дикими и синантропными птицами (безвыгульное содержание, ограждения из сетки, оборудование навесов, отпугивание и т.д.);

- приобретение молодняка птицы и инкубационного яйца осуществлять из благополучных источников, воздерживаясь от приобретения живой птицы на рынках и несанкционированных местах торговли;

- изолированное хранение кормов в закрытом помещении таким образом, чтобы исключить его контаминацию секретами и экскрементами диких синантропных птиц;

- изолированное хранение инвентаря по уходу за домашними птицами, содержать его в чистоте;

- проведение своевременной уборки дворовых территорий и загонов от мусора и продуктов жизнедеятельности птиц;

- кормление птиц осуществлять в помещении в целях недопущения россыпи кормов на выгуле и привлечения диких птиц;

- раздельное содержание разных видов птиц;

- использование пуха и пера для бытовых целей после тепловой обработки;

- запас дезинфицирующих средств и проводить дезинфекцию инвентаря и птичников по

сле их полной очистки;

- обеззараживание помета и подстилки путем сжигания или биотермическим методом;

- при первых признаках заболевания, аномального поведения птиц (отказ от корма и воды; вьерошенность оперения; опухание головы; изменение цвета гребня, бородак и конечностей; нарушение координации движения; тремор; неестественная поза, помутнение роговицы глаз у водоплавающих птиц и др.) и случаях внезапного массового падежа птицы необходимо немедленно обратиться в ближайшее учреждение государственной ветеринарной службы для выявления причин заболевания птиц и недопущения эпизотии;

- в целях личной безопасности граждан необходимо соблюдать правила личной гигиены: уход за птицей осуществлять в спецодежде, потрошение птицы производить в перчатках и т.п.

П.В. НИКОЛАЕВ,
старший госветинспектор по Намскому улусу РС(Я)

® Для субъектов малого и среднего предпринимательства!!!

Администрация МО «Намский улус» объявляет отбор на получение субсидии субъектов малого и среднего предпринимательства на реализацию муниципальной целевой программы «Развитие туризма на терри-

Мин кэргэмминээн 36 сыл эйэ-дэмнээхтик ыал, ийэ-аҕа, эһэ-эбэ буолан толору дьоллоохтук олорон аастыбыт. Аҕабыт дьиэ кэргэнигэр бэриниилээх, истин сыйыаннаах, киһини өйдүүр, убаастыыр тапталлаах доҕор этэ. Миигин олус таптыыра «онноор ыһа да кыһыгыгар биэрбэспин» диян ааттыыра. Бу орто дойдуга көрсүбүт соҕоох тапталым, олоғум аргыһа буолаһын, оттон биллигин суоххун, олус ырахан саныырга...

Күндү аҕабыт, эһэбит Афанасий Афанасьевич сырдык мөссүөнү биһиги баарбыт тухары сырдыгынан эрэ сыйдыаһыа. Киһи үтүө баҕата биһигини олохпут тухары араҥаччылаа.

Күндү аҕабытын, эһэбитин сүтэрэн тулаайахсыйан хаалбыт бириэмэбитигэр доҕотторбут, табаарыстарбыт Сима, Василиса, Настя, Лана, Вера, Еля, Маша, балтым Вера өйбүлү, күүс-көмө буолбуттарыгар улахан махталбын тириэрдэбин. Эһиэхэ ыарыы ыалласпатын, чэигэн доруобуйаны, тус олоххутугар мөлдүйүрү аһаас, сырдык буоллун, дьоллоох буолун.

Кэргэнэ, уола, кыһа, кийитэ сиэннэрэ

нэрин биллигин да бу баарды саныыбыт. Салайар талааннаах буолан барыларын бииргэ төрөөбүт убайын, бырааттарын наар түмэр этэ. Бырааттарын үөрэтэн - такайан, убайын да дьаһайара. Күтүөпүтүн өрүү саныы-ахта сыйдыахпыт. Быдан дьылларга быраһайа.

Габешевтар дьиэ аймак аатыгтан В.Ф. Павлова

көмөлөсүһэ, өйөһө, хомолтолоох да, үөрүүлээх да күннэри бииргэ үллэстэрибит. Ырахан ыарыы булан кыаммат буолан сытар кэмийгэр, санаатын улаханнык түһэрбэккэ, сиэннэрин кытта кэпсэтэн, көрөн-истэн көмөлөһө сыһыпта. Табаарыспыт Афанасий биһиги сүрэхпитигэр мөлдүйү баар буолуо, өйдүү-саныы сыйдыахпыт.

Табаарыстарын ааттарыттан С.Т. Макарова

КЭРИЭСТЭБИЛЭР

Биһиги дьиэ кэргэн күндү киһибит, тапталлаах кэргэним аҕабыт, эйэбэс эһэбит Попов Афанасий Афанасьевич ыарахан ыарыы буулаан, күн сириттэн күрэммитэ от ыйын 4 күнүгэр биер сылын туолла. Афанасий Афанасьевич 1952 сыл тохсунньу 31 күнүгэр Попов Афанасий Иннокентьевич уонна Матрена Николаевна дьиэ кэргэнигэр 6-с оҕонун күн сирин көрбүтэ.

Дьоллоох оҕо сааһа төрөөбүт Кэчээри учаастагар, Сииттэбэ аастыта. Кэбээйи орто оскуолатын ситиһиилээхтик бүтэрэн төрөөбүт Сииттэтигэр фермаҕа үлэлиир, онтон ытык иһин толорон морской флотка подводнигынан 3 сыл сулууспалаан кэлэр. Сулууспалыыр бириэмэтигэр элбэх хайҕал суруктаах, торпеднай хамаанда хамандьыра. Үчүгэйдик сулууспалаан “Отличник ВМФ” бэлиэнэн наҕараадаланар.

1975 сыллаахха Дьокуускайдаагы сельхозтехникумна агроном-луговод идэтигэр туттарсан кириэр уонна 1978 сыллаахха ситиһиилээхтик бүтэрэн, олохун аргыһын көрсөн ыал буолан Кэбээйи совхозка кылаабынай агрономун үлэтин саҕалыыр.

Самаан сайын сатыылаан турдаһына, от ыйын 4 күнүгэр биһиги күтүөпүт күрэммитэ орубуна биер сылын туолла. Попов Афанасий Афанасьевич биһиги аймакха 1978 сыллаахха күтүөт буолан кэлбитэ. Олус сэмэй, салайар талааннаах, үөрэхтээх буолан дьону-сэргэни кытта олус тапсара. Орто дойдуга кэлэн, икки оҕону төрөтөн,

Күн-дьыл ааһара түргэнин, табаарыспыт Попов Афанасий Афанасьевич күн сириттэн барбыта хайы-үйэ биер сылын туола оҕуста. Афанасий Афанасьевич Сииттэбэ совхозка биригэдьириинэн үлэлээбит буолан, Сельхозхимияҕа үлэли кэлэригэр производствоҕа сыйыаннаах, дьону - сэргэни кытта сатаан кэпсэтэр, деловой тылын ылыннарар специалист этэ. Ханнык баҕарар үлэбэ сыстаһас, сатаан

Эдэр специалиһы таба көрөн төрөөбүт Сииттэтигэр 1981 сылга хонуу биригэдьириинэн анаан ытталлар, онно 1985 сылга дьиэри үлэлиир. Үлэтигэр кыһамнылаах, эппитинэстээх буолан биер дойдулаахтарын убаастабылын ылар. Ыал буолан уоллаах кыыс оҕону төрөтөн, улаатыннарар, үрдүк үөрэхтээн, үлэти оҕортоон, дьиэлээн-уоттаан сиэннэр истин мичээрдэрин көрөн, дьоллоох олоху олордун диян анараа дойдуга бараахтаабыта.

1985 сылга оҕолорун иннин толкуйдаан, үчүгэй оскуолааһа, куораттан чугас диян Нам селиэннэтигэр сельхозхимия тэрилтэтигэр агрономунан үлэбэ кириэр. Кэлин совхозтар эстэн сельхозхимия тэрилтэтэ үлэтин хайысхатын уларытан суол тутар, өрөмүөннүүр тэрилтэ буолар. Онно биригэдьэбэ поварынан, кэлин уборщигынан, харабылынан үлэлиир, инбэликкэ тахсар диэри.

улаатыннарар, үөрэхтээн, ыал оҕортоон, дьиэлээн-уоттаан, түөрт сиэннэнен эһэ дэтэн күн сириттэн барбыта. Үлэли сылдьан уопускаатыгар Өлүөхүмэбэ тийэн кыһынын бултуура, сайынны ийэбитигэр олбуорга тутуулары оҕороро. Убайдарбытын кытта алтын, бэйэ-бэйэлэрин өйдөтөн, көрдөөх-нардаах уонна ыттарын туһунан кэпсээн-

үлэни аттаран дьаһайар, толорторор төһүү үлэти быһыытын билэр этибит. Киһи быһыытын сытыры сымнарас, табаарыстарыгар туох баар кыабынан көмөлөһөр, дьонго улахан убаастабылы ылар киһи этэ. Үтүө санаалаах, эппитин толорор итэ-дүүлээх табаарыс этэ.

Сельхозхимия икки этээстээх уопсай дьиэтигэр үлэли кэлиэхпитигэр ыаллы олорубуппун. Бэйэ-бэйэбитигэр

тории МО «Намский улус» на 2014-2017 годы», на мероприятие «Субсидирования части произведенных затрат субъектам малого и среднего предпринимательства, занимающиеся рекламной деятельностью предпринимательства и туризма, по выпуску печатных брошюр, электронных и информационных материалов о туристических маршрутах и достопримечательностях Намского улуса».

Порядок размещения на официальном сайте администрации МО «Намский улус» <http://sakha.gov.ru/nam> и за информацией обращаться в каб. 301, администрации МО «Намский улус», раб. тел. 41-267. Документы принимаются со дня опубликования в течение 15 рабочих дней, документы, поданные после указанного срока, к рассмотрению не будут допущены.

На официальном сайте МО «Хатын-Арынский наслег» <http://sakha.gov.ru> опубликовано Решение Наследного Со-

вета МО «Хатын-Арынский наслег» Намского улуса РС(Я) от 26.06.2015 г. №XXXII-2 «О внесении изменений и дополнений в решение Наследного Совета депутатов МО «Хатын-Арынский наслег» от 25 декабря 2014 г. №XXVI-1 «О бюджете МО «Хатын-Арынский наслег» Намского улуса РС(Я) на 2015 год».

Уважаемые избиратели одномандатного избирательного округа «Октябрьский» с. Намцы!

9 июля 2015 г. с 11 ч. 00 м. – 15 ч. 00 м. в здании МБУ ДО «Детский центр «Түөлбэ» состоится праймериз по выбору кандидата в депутаты наслегного Совета МО «Ленский наслег».

В праймеризе участвуют граждане одномандатного избирательного округа «Октябрьский» ул. Ц-Аммосовой, д. 1-5, д. 4, ул. М. Аммосова, д. 16-66, д. 17-53, д. 17/1-49/2, ул. А. Дьяконова, д. 1-17, д. 2-16, ул. Октябрьская, д. 37-47.

Просим принять активное участие!

ИДЬУО ИНИТИННЭРЭР

ОҕО ОҔОЛЛОМУТА ЭЛБЭЭТЭ

Ааспыт нэдиэлэбэ 18 киһи араас эчэйиини ылбыт. О.и. 3 киһи охсуһууттан, кырбаныттан, 7 оҕо оҔоолломмут, 2 киһини ыт ытырбыт.

Былырын, 03.07.2014 с. гр. Ш. гр. Сторожев мотоциклын ыйыппакка илдэбэ барбыта көрдөөһүн түмүгүнэн дакаастаммыт.

25.06.2015 с. туругунан, бэрэбиэркэ арыыбытынан, гр. Г. гр.ка В-вэ Чэчир учаастагар туура атын киһи дьиэтин көндөйүн атылаабыт.

3 уруу түбэлтэтэ тахсыбыт. Ол курдук, 25.06.15 с. түүн биллибэт киһи «Форвард» велосипеды Аммосов 25 №-дээх уул. уоран барбыт.

04.06.2015 с. биллибэт киһи гр. А-ны дөйүтэн баран хармааныттан 15000 солк. сыанаалаах сотовой телефонун уоран

барбыт. * * * 19.06.15 с. күнүттэн 28.06.15 с. күнүгэр дьиэри биллибэт киһи К. Винокуров 2 №-дээх уул. дьиэтигиттэн икки 200 л буочуканы сойбоппут. * * *

7 административнай буруй оҕоһуллубут. Итинтэн түөрдэ итирик туруктаах сылдьан. 18 административнай боротокуол толоруллубут. О.и. общественнай миэстэбэ итирик сылдьыга 8, сааны харыйыны кэһиигэ 1, сааны регистрациялааһын кэмин аһарыга 4, төрөппүт эбээһинэһин толорботох иһин 1, арыгы иһиигэ 3. * * *

ГАИ 735 транспорты бэрэбиэркэлээбит. 114 боротокуол толоруллубут. Арыгы иһэн баран уруулга олоруу 6 боротокуол суруллубут. Дьон эчэйиитэ суох 3 суол быһылаана буолбут. 9 техника тутулан туруоруллубут.

<p>Күндү убаастыыр аймакхыт АЛЕКСЕЕВ Афанасий Кириллович уһун, ыарахан ыарыттан орто дойду олодугтан барытынан кэргэнигэр Александр Федосеевна, оҕолоругар, сиэннэригэр, биригэ төрөөбүттэригэр, аймактарыгар дириг кутурбаммытын тирээдэбит.</p> <p>Олесовтар</p>	<p>Намнаагы техникум коллектива оҕолоругар, сиэннэригэр уонна чугас аймактарыгар аҕалара, эһэлэрэ АЛЕКСЕЕВ Афанасий Кириллович соһучу ыарахан ыарыттан күн сириттэн барытынан дириг кутурбаммытын тирээдэбит.</p> <p>Намнаагы техникум коллектива</p>
<p>Ытыктыыр, убаастыыр коллегабыт, «Хатын-Арыы» совхозка профком председателиннэн үлэли сылдьыбыт, үлэ, спорт ветерана. Хатын-Арыы нэһилиэгин Ытык кийитэ, коммунальной хаһаайыстыба бочуоттаах үлэһитэ АЛЕКСЕЕВ Афанасий Кириллович уһун, ыарахан ыарыттан ыалдьан күн сириттэн барытынан кэргэнигэр Александра Федосеевна, оҕолоругар, сиэннэригэр, биригэ төрөөбүттэригэр, аймактарыгар дириг кутурбаммытын тирээдэбит.</p> <p>Профсоюзка биригэ үлэһиттэрэ: Р.Н. Егорова, А.Я. Эверстова, Т.В. Былкова</p>	<p>Күндү дьүүгэлэригэр Марфа Никитичнаба, Акулина Никитичнаба, кийилэр дьиэ кэргэттэригэр тапталлаах аҕалара, эһэлэрэ, үлэ ветерана ШАМАЕВ Никита Никифорович ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан дириг кутурбаммытын тирээдэбит.</p> <p>Дьүүгэлэригэр Лена, Александра, Дария</p>
<p>Убаастыыр күтүөпүт Кирилл Афанасьевичка кэргэнэ - оҕобут, балтыбыт Натальяга, оҕолоругар уонна ийэтэ Александр Федосеевнаба, биригэ төрөөбүттэригэр, уруу-аймакхонугар аҕалара, эһэлэрэ, ССРС спордун маастара, СР ОДКХ-тын бочуоттаах үлэһитэ, СР физический культуратын уонна спордун ветерана. Нам улууһун, Хатын-Арыы, Бетүг нэһиликтэрин Ытык кийитэ, үлэ ветерана АЛЕКСЕЕВ Афанасий Кириллович уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барытынан дириг кутурбаммытын тирээдэбит.</p> <p>Томскайдар, Новгородовтар, Корякиннар Аппааныттан, Хомуустаахтан, Үөдэйтэн</p>	<p>Аҕа баһылыктыгар Григорий Никитичка, кийи дьиэ кэргэттэригэр, эдьийдэригэр, быраатыгар тапталлаах аҕалара, эһэлэрэ, үлэ ветерана ШАМАЕВ Никита Никифорович ыарахан ыарыттан күн сириттэн барытынан дириг кутурбаммытын тирээдэбит.</p> <p>Бастакы үлэбэ олохтоохторо</p>
<p>Биригэ үөрэммит, алтыспыт доҕотторбутугар Алексеев Аркадийга, Нинельга, Хатын-Арыы орто оскуолатын профсоюзнай комитетын салайааччытыгар Алесина Афанасьевнаба таптыр аҕалара АЛЕКСЕЕВ Афанасий Кириллович ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан дириг кутурбаммытын тирээдэбит.</p> <p>Наташа Аммосова, Шура Эверстова</p>	<p>Убаастыыр балтыбытыгар, эдьийитигэр 1 Хомуустаах олохтообор Мальцева Тамара Павловнаба, кийи кэргэнигэр, биһиги тапталлаах күтүөпүтүгэр Еремей Наумовичка, оҕолоругар Александрба, Наумга, Надьяга, кийилэр дьиэ кэргэттэригэр, эһэлэригэр Нам Еремеевичка, аймактарыгар, ытыктыыр ийэлэрэ, эбэлэрэ, Таатта улуһун олохтообор КУЛАКОВСКАЯ Агафья Петровна 87 сааһыгар, кэргэнигэр 60 сыл биригэ олобут, үлэ, тыыл ветерана, ветеран библиотекары, нуруот маастара күн сириттэн барытынан дириг кутурбаммытын тирээдэбит.</p> <p>Намтан, Партизантан, Дьокуускайтан Жирковтар, Юшковтар, Охлопковтар</p>
<p>Күндү дьүүгэбит ВИНОКУРОВА Клавдия Степановна ыарахан ыарыттан күн сириттэн барытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, кэргэнигэр уонна бары аймак-билэ дьонноугар дириг кутурбаммытын тирээдэбит, аһыгытын тэһэнэ үлэһитэ.</p> <p>Дьүүгэлэрэ А.Д. Яковлева, А.Н. Трапезникова, А.И. Колпашикова</p>	

Кылаабынай редактор В.Г. КАСЬЯНОВ
ОТДЕЛЛАР:
редакторы солбууааччы — 41496,
хаһыаты тангы — 41332,
бухгалтерия — 41141,
факс — 41141, 41496.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительство, «Нам улууһун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учурдуе. Сибээс, информационнай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральной сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ШИ №ТУ14-0216.**
Сурукка ааккытын-суолугун, үлэтигин, дьиэбит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияҕа кирир-бит суруктар төнөрүллүбэттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэлдьи биер буолбат.**
«ЭНСИЭЛИ» - Нам улууһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложнай ул. 4.
E-mail: Namtsy41141@mail.ru; editor@namtsy.sakha.ru

«Энсиэли» хаһыат РИС талылына, таһылына уонна бэчээтиир сыһар бэчээттэннэ.
Аадырыһа: Нам сэл. Заложная ул. №4
Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бэчээт. лис
Көңүл сыананан атылаанар
Индекс — Р0005. Тираһа — 1231
Бэчээкэ илии баттаньытын графика — 12:00 ч. 03.07.2015 с.
Бэчээкэ илии баттанна — 11:20 ч. 03.07.2015 с.